

Провести АНАЛОГію

У прикордонних регіонах не вимикатимуть аналогове телебачення для захисту від російської пропаганди

» стор. 2

Обійми до... смерті

Необачна політика Дональда Трампа наближує європейських союзників США до країни-агресора

» стор. 6

Стартували соняшникові

ЖНИВА

Одесити зібрали найбільше ранніх зернових і взяли за олійні

» стор. 5

Україна молода

Середа, 29 серпня 2018 року

№ 93 (5409)

Учорашні курси
НБУ:
1 \$ = 27,885 грн
1 € = 32,438 грн
1 руб. = 0,413 грн

Голубий вагон біжить, гойдається...

Про користь «полезних» ідіотів

» стор. 10

Малюнок Володимира СОЛОНЬКА.

Юрій Артеменко
голова Національної ради з питань
телебачення і радіомовлення

«Планується, що до 2019 року зможуть продовжити мовлення 758 передавачів, що складе 40 відсотків від їх загальної кількості. З них на територіях з особливим режимом мовлення працюватимуть 147 одиниць, 99 — на кордоні з Росією».

■ **НЕСВЯТКОВЕ**

Обіцяли шахтарям підтримку...

До Дня шахтаря гірникам так і не погасили борг із зарплати

Марина ЯРЕСЬКО

Уряд не сподобився погасити шахтарям борги із зарплати до їхнього професійного свята — Дня шахтаря. На деяких підприємствах борги перевершили чотири місяці, але розпорядників бюджетними коштами це не хвилює. «У них вистачило совісті привітати шахтарів із професійним днем, але без належної їм зарплати», — не сумнівається народний депутат від «Нашого краю» Сергій Шахов. Депутат разом із шахтарями таки добилися від влади номінального ухвалення закону, яким у бюджеті заплановано 1,4 мільярда гривень на підтримку вугільної галузі. Але до Дня шахтаря Мінфін виділив із них гірникам лише 117.

«Шахтарі та їхня праця — це основа енергетичної незалежності

Сергій Шахов.

України. Щороку уряд узимку констатує, що вугілля не вистачає. Починають просити українців «прикрутити». Насправді ж потрібно суттєво нарощувати видобуток вугілля. Але для цього треба мотивувати шахтарів», — зазначив депутат.

Партія «Наш край» закликає уряд терміново погасити борги шахтарям: «Гірники не будуть миритися з несправедливістю. Міністрам варто згадати, що акції протесту під будівлею уряду вже винесли звітні не один склад Кабміну».

■ **У ПОЛОНІ**

Під пресом репресій

П'ятьох фігурантів справи «Хізб ут-Тахрір» етапують з анексованого Криму до СІЗО Ростова-на-Дону

Ірина КИРПА

Представників кримськотатарського народу Узеира Абдуллаєва, Теймура Абдуллаєва, Айдери Саледінова, Рустема Ісмаїлова та Емілія Джемаденова найближчим часом перевезуть з окупованого Криму на материкову частину Росії.

Процес по їх справі передадуть до Північно-Кавказького окружного військового суду Ростова-на-Дону, де проведуть подальші слухання. Окупанти пішли на це, незважаючи на те, що у трьох із п'яти політичних в'язнів критично погіршився стан здоров'я.

Ув'язнених перевезуть до тієї самої в'язниці, де зараз перебуває головний фігурант справи «Хізб ут-Тахрір» Руслан Зейтуллаєв, засуджений російським судом до дванадцяти років позбавлення волі. Він оголосив уже третє голодування, намагаючись привернути увагу світової спільноти до незаконного рішення політиків Кремля, а також вимагаючи повернення на територію України. Вирок у його справі було винесено четвертого квітня під час засідання Північно-Кавказького окружного військового суду Ростова-на-Дону.

— Ознайомлення з матеріалами справи моїх підзахисних уже закінчено, — розповів адвокат Еміль Курбедінов. — Обвинувальний процес буде укладено за старою схемою: підготовлені експерти, таємна зйомка та засекречені свідки.

Відомо, що ще 10 серпня 2018 року підконтрольний Кремлю суд Криму продовжив термін утримання під вартою до 11 вересня чотирьох із п'яти фігурантів сімферопольської справи «Хізб ут-Тахрір», а ще раніше залишив під вартою ще одного. 21 травня 2018 р. у Криму затримали координатора «Кримської солідарності» Сервера Мустафаєва та кримського татарина Едема Смаїлова. Звинувачення проти них об'єднали з гучною бахчисарайською справою «Хізб ут-Тахрір».

За останні два роки політики Кремля провели незаконні обшуки у п'яти мусульманських сім'ях, затримавши п'ятьох кримських татар, яких звинувачують у причетності до забороненої в Росії організації «Хізб ут-Тахрір».

Ще шестеро кримських татар були взяті під варту в жовтні 2017 року. Всі вони — жителі міста Бахчисарай: Сервер Зекір'яєв, Тимур Ібрагімов, Марлен Асанов, Мемет Белялов, Сейран Салєв, а також Ернес Аметов. Як відомо, на території Російської Федерації діяльність міжнародної ісламської політичної партії «Хізб ут-Тахрір» потрапила під заборону, хоча на території США, а також країн Європи їхня діяльність є легальною. А ось для російських силовиків заборона на дію мирно зібрання громадян стала додатковою можливістю заарештувати негодних та кидати їх до тюремних катівень.

■ **НА ФРОНТІ**

Нечисті активізувалися на Пречисту

Успіння Богородиці не стихило ворожих обстрілів

Тарас ЗДОРОВИЛО

Ситуація в районі проведення операції Об'єднаних сил 27 серпня, як і в попередні дні, залишалася напруженою, проте цілком контрольованою. Противник 26 разів відкривав вогонь по позиціях наших військ, у тому числі чотири рази з озброєння, забороненого Мінськими домовленостями.

Російські окупанти вели прицільний вогонь із мінометів калібру 120 мм і 82 мм, танків, гранатометів, великокаліберних кулеметів і стрілецької зброї. Противник здійснював обстріли позицій Об'єднаних сил у районах населених пунктів Станиця Луганська, Кримське, Золоте, Луганське, Авдіївка, Новомихайлівка, Красногорівка, Гнупове, Павлопіль, Лебединське, Водяне та Широкине.

На Луганському напрямку в районі населеного пункту Кримське, на Світлодарському — біля Луганського, на Маріупольському напрямку — в районах населених пунктів Гнупове та Лебединське противник застосовував міномети. Також поблизу Лебе-

динського ворог знову після тривалої перерви використав танки.

Упродовж бойових дій у понеділок двох українських військовослужбовців Об'єднаних сил було поранено. За даними розвідки, 27 серпня трьох окупантів знищено, а ще четверо отримали поранення.

Станом на сьому годину ранку 28 серпня ворог «привітав» українських воїнів зі святом Першої Пречистої, обстрілявши шість разів наші позиції в районі Новолуганського, Гнупового, Павлополя та Лебединського, застосовуючи при цьому артилерію, міномети, гранатомети та великокаліберні кулемети.

Додамо, що на одному з полігонів оперативно-тактичного угруповання «Північ», що входить до складу Об'єднаних сил, цими днями відбулися тактико-спеціальні навчання з бойовою стрільбою. Підрозділи відпрацювали елементи оборонного бою за передові позиції, знищення противника та управління резервами.

За словами командира підрозділу, завдання, яке

ставили перед особовим складом, було виконано, але тренування на цьому не закінчуються. Кожного разу під час відпрацювання вправ нарощується складність завдань і підвищується динамічна напруга на умовному полі бою. «Підготовка в польових умовах повинна бути складнішою за реальні обставини. Якщо дії кожного військовослужбовця відпрацьовані до автоматизму, то боєць у реальному бою не розгубиться після першого «прильоту», а виконуватиме завдання та знищуватиме ворога», — зазначив офіцер.

Хід проведення навчань оцінював командувач Об'єднаних сил генерал-лейтенант Сергій Наєв. За їх результатами військовослужбовців, які показали найвищі результати з ураження умовного противника, нагородили цінними подарунками та почесними грамотами від командувача ОС.

Варто зазначити, що такі навчання та тренування з бойовою стрільбою проводяться постійно і є невід'ємною частиною підготовки підрозділів усіх родів військ.

■ **МЕДІА ДЛЯ МАС**

Провести АНАЛОГію

У прикордонних регіонах не вимикатимуть аналогове телебачення для захисту від російської пропаганди

Лариса САЛІМОНОВИЧ
Харків

Із початком осені на території України буде припинено подачу аналогового сигналу, оскільки ліцензовані компанії перейдуть на цифрові стандарти мовлення. Стара форма трансляції телепередач буде збережена лише в населених пунктах, що входять до зони ООС та межують із Кримом. Про це повідомив голова Національної ради з питань телебачення і радіомовлення Юрій Артеменко. «Так, планується, що до 2019 року зможуть продовжити мовлення 758 передавачів, що становитиме 40 відсотків від їх загальної кількості, — каже він. — Із них на територіях з особливим режимом мовлення працюватимуть 147 одиниць, 99 — на кордоні з Росією, ще 405 передавачів транслюватимуть програми суспільного мовлення та 107 — програми місцевого мовлення».

Такий крок у Нацраді пояснюють необхідністю створити у прикордонні суцільний український інформаційний простір, який би витіснив переобтяжений пропагандою

На кордоні з державою-агресором без аналогового ТБ не обійтись.

російський сегмент мовлення. Реалізувати цей проект без збереження аналогового телебачення практично неможливо, тому Національна рада внесла до Кабінету Міністрів пропозицію про необхідність збереження старого формату скрізь, де існують ризики інформаційного впливу країни-агресора.

Юрій Артеменко також звернувся до телекомпаній, які мають намір вести мовлення в цифровому стандарті, із закликом подавати регулятору заяви для замовлення прорахунку таких частот. За його словами, сьогодні понад 100 місцевих телерадіо-

компаній ще не мають відповідних ліцензій. А в Києві та Кіровоградській області, де аналоговий сигнал був відключений у ніч із 31 липня на 1 серпня, чимало місцевих мовників і далі транслюють свої програми в аналоговій технології. Він також підкреслив, що у Вінниці, Житомирі, Івано-Франківську, Хмельницькому, Херсоні, Сумах та Чернігові вже працюють «гарячі лінії», де можна отримати інформацію з питань налаштування та придбання тюнерів, без яких неможливо отримувати цифровий сигнал.

■ НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИРОБНИК

Ляшко: «Країні потрібні робочі руки»

Підтримка робітничих професій — запорука розвитку економіки, вважає лідер Радикальної партії

Галина ПЕЧЕРИЦЯ

За кілька днів до Дня знань Олег Ляшко особисто пересвідчився, як опановують нові професії сотні людей. Разом з командою він завітав до Центру профтехосвіти у Дергачах на Харківщині. Тут дорослим людям, які втратили роботу, дають другий шанс у житті — перекваліфікують на швачок, перукарів, токарів, мулярів. А дітям допомагають визначитися з майбутнім фахом.

На ярмарку професій, що якраз проходив у закладі, Олег Ляшко і сам спробував накладати рідкі шпалери, різати овочі і навіть працювати на фрезерувальному верстаті.

«Оцю деталь можна тепер до космічного корабля пришпандьорити і в космос його відправити! Нормально ж зробив?» — запитав Ляшко у професійного фрезерувальника В'ячеслава, який навчає новачків.

«Дуже добре! Мало в кого з першого разу так виходить!» — оцінив роботу політика фрезерувальник.

«Все, за що я берусь — роблю на 5+. Хочу, щоб у вас були такі самі випускники і все робили на «відмінно». А ми будемо підтримувати профтехосвіту», — зазначив Ляшко.

На його чітке переконання, людина праці має бути пріоритетом держави. Тому політик вимагає від влади повернути державне фінансування профтехосвіти, відновити програми держзамовлення і планування, а також підвищити мінімальні зарплати. Все це поверне престиж робітничих професій і зупинить трудову міграцію українців за кордон, вважає Ляшко. А прикладні навички, яких навчають у Центрі, обов'язково знадобляться у житті.

«Коли я навчався в інтернаті та на літні канікули приїздив до бабусі на Донбас, вона навчила мене шити, в'язати шкарпетки та шарф. Тепер я сам можу і гудзик собі пришити, і все інше. Тому знання, що діти тут отримують, завжди стануть у нагоді в житті. Ніхто не повинен забирати у дітей право на навчання і розповідати, що немає грошей на профтехосвіту. Знання і трудові навички дають можливість стати успішною людиною. Тому держава має фінансувати ПТУ і знати, скільки треба навчити вчителів, лікарів, будівельників, механізаторів на рік. Щоб не було черг на одне робоче місце із дипломами юристів і адвокатів, а всі були працевлаштовані. А сьогодні у нас не можуть знайти токаря, муляра, зварювальника чи комбайнера. І ми просимо іноземців нам поля обробляти. А треба навпаки — щоб ринок праці підказував, кого ми маємо навчати», — переконаний політик.

Олег Ляшко пообіцяв Центру допомогти вибити фінансування на добудову гуртожитку для тих, хто приїжджає на нав-

Олег Ляшко подякував спеціалістам Центру профтехосвіти за те, що допомагають людям опанувати новий фах.

На «Ярмарку» професій дітей навчають навичок, які знадобляться їм у житті.

чання. Щоб наступного року тут могли отримати нову професію не 5000 людей, як торік, а вдвічі більше. А щоб людям праці завжди була робота — потрібно підтримувати національного виробника, наголошує Ляшко. Політик дуже засмутився, дізнавшись, що комбайнерів у Центрі навчають на закордонній техніці, а не на своїй. Та пообіцяв: ситуація докорінно зміниться, коли буде ухвалений його закон «Купуй українське, плати українцям».

«По українських полях повинні їздити тільки українські комбайни і українські трактори! Вони нічим не гірші за закордонні, але при цьому зібрані в Україні, руками українців, і за них українці отримують зарплати, а не іноземні конкуренти», — підкреслив Ляшко.

Саме тому лідер РПЛ добивається ухвалення законопроекту «Купуй українське, плати українцям!», щоб переваги при держзакупівлях надавалися вітчизняним виробникам.

«Щороку в Україні на 400 мільярдів гривень проводять тендерні закупівлі. 70% з них йде за кордон на импорт-

ну техніку. Чому ми маємо за наш рахунок створювати робочі місця іноземцям? Своїм треба давати роботу і зарплату. Щоб потім були гроші на пенсії, медицину, освіту і ремонт доріг. Тоді ми не будемо побиратися за міжнародними кредитами, а самі зароблятимемо», — наголосив політик.

А щоб фермери могли купувати українську техніку, Олег Ляшко пропонує надавати їм пільгові кредити, дотації та спецрежим ПДВ.

«На вимогу МВФ спецрежим ПДВ був скасований, бо вони хочуть, щоб ми тільки землю продавали і ціни на газ піднімали. Тепер фермери повинні ходити по кабінетах чиновників і хабарі носити, щоб дали ту дотацію. До аграріїв надходить 20 тисяч гривень, а в держбюджеті передбачено 5 мільярдів. Куди вони йдуть — олігархам. Тому найчесніший спосіб державної підтримки фермерів — автоматичне зарахування ПДВ на спецрахунки. Тоді не буде корупції і фермери самі розпоряджатимуться цими коштами», — переконаний лідер РПЛ. ■

■ МЕДИЦИНА

Сучасне очищення і клімат-контроль

Оновлено блок інтенсивної терапії обласного онкодиспансеру

Людмила НІКІТЕНКО
Черкаси

Нова якість допомоги в Черкаському обласному онкологічному диспансері: тут оновили блок інтенсивної терапії гемобластозів. Аналогів йому в Україні наразі немає, інформує прес-служба ОДА.

У блоці — сучасна система очищення повітря та клімат-контроль. Ремонт тут виконано з використанням матеріалів, стійких до дезінфікуючих розчинів, бактеріального та грибкового забруднення.

«Є кілька складників успішного лікування пацієнтів, — зауважує головний лікар обласного онкологічного диспансера Віктор Парамонов. — Професійні кадри, якісні ліки. Вперше за часи незалежності онкогематологія забезпечена як ніколи. А завдяки договору про співпрацю між обласною станцією переливання крові та компанією-інвестором «Біофарма» наші пацієнти останні три місяці повністю забезпечені необхідними препаратами крові належної якості».

Водночас, наголошує Віктор Володимирович, лабораторія Черкаського обласного диспансера акредитована за європейським стандартом, також тут створено належні умови лікування. Оновлений блок інтенсивної терапії гемобластозів дозволить, підкреслює головний лікар, зменшити смертність пацієнтів унаслідок інфекційних ускладнень і суттєво знизити витрати на антибактеріальні й антигрибкові препарати.

За словами голови Черкаської ОДА Юрія Ткаченка, цей проект в обласному онкодиспансері реалізовано спільним коштом — близько 3 млн. грн. спрямовано з обласного бюджету, півмільйона — з міського бюджету, а ще залучено спонсорські кошти.

«Вдячність усій команді медиків Черкащини, волонтерам, які сьогодні нам допомагають визначати нагальні питання медичної галузі, куди слід передусім спрямовувати ресурс. Профілактика та лікування онкозахворювань — якраз такий напрям. Адже в області щороку діагностують до 5 тисяч нових випадків онкозахворювань. Тож відкриття блоку інтенсивної терапії гемобластозів для дорослих — це належні умови надання медичної допомоги найтяжчим пацієнтам», — підсумовує Юрій Олегович. ■

Світлана МИЧКО
Тернопіль

■ ШАНА

Петлюра на Петлюри

Встановлено пам'ятник видатному державному та військовому діячу України

Однією з подій у рамках програми відзначення в Тернополі 27-ї річниці Незалежності України стало урочисте відкриття пам'ятника українському державному та військовому діячу, Голові Директорії Української Народної Республіки (1917—1921) та отаману війська і флоту УНР Симону Петлюрі. Пам'ятник створив тернопільський архітектор Данило Чепіль за ініціативою громадських активістів міста, а з коштом допомогли місцеві підприємці, зокрема представники ГО «Підприємці Галичини». Встановили його у сквері на бульварі імені Симона Петлюри.

Як відомо, Петлюра був од-

ним із непересічних очільників української боротьби за незалежність, знищених російським більшовизмом, чия постать оповита численними містифікаціями радянської історіографії. Найперший пам'ятник йому в Україні був споруджений минулого року у Вінниці, а до того існувало лише погруддя в Рівному, встановлене у 2001-му. З Тер-

нопільщиною Симона Петлюру пов'язує насамперед той факт, що в травні 1919 року Тернопіль недовго був фактично столицею УНР, де перебував і її уряд на чолі з Петлюрою. У вересні 1920-го штаб Петлюри розташовувався у приміщенні Тернопільського залізничного вокзалу. Взагалі ж на території області видатний діяч був у різних справах не раз. ■

Пам'ятник Симону Петлюрі в Тернополі.

ОЦІНКИ

Радянські громадяни жили в системі, де за правду карали

Яке виправдання маємо ми?

Борис Гудзяк,
єпископ Української греко-католицької церкви, президент Українського католицького університету
(«Українська правда»)

Лауреатом Премії імені Василя Стуса 2018 року став єпископ Української греко-католицької церкви Борис Гудзяк. Про це стало відомо 26 серпня під час урочистої церемонії у Національному музеї Тараса Шевченка. «УП. Життя» публікує промову лауреата під час вручення премії.

The past is never dead. It's not even past. Цитата з вірша Вільяма Фолкнера може мати безліч інтерпретацій. Чому вона приходить на думку в серпні 2018 року при врученні премії імені українського поета-мученика, який загинув у вересні 1985 р.

It's not even past. Це не Шекспір чи навіть Шевченко, при усій іконічності останнього.

Стус близький, його премія — не декорация, а радше імператив. Стус — жива історія і позиція, його премія — виклик і обов'язок. Це наш час і, на жаль, наші дилеми. It's the present. Особливо зараз, коли за полярним колом карається Олег Сенцов, перейшовши ще одну нелюдську відмітку болу і страждань — сто днів голодування. Стус помер за досі нез'ясованих обставин, під час сухого голодування, як він тоді сказав, «до кінця».

Для спадкоємиці Радянського Союзу її каральні органи та методи ламання людей зовсім не у минулому. Аналіз злочинів та осуд комуністичної системи ще остаточно не завершений. Нацизм — нікчемний, лукавий; публічно, соціально і політично недопустимий. Натомість марксизм, ленінізм, маоїзм — тобто комунізм — лишається легітимною інтелектуальною опцією і діючою соціальною та політичною системою.

Там, де він ганебно програв, встигнувши заподіяти геноцид за геноцидом, і навіть у демократичних чи ліберальних суспільствах він надалі шириться як рецидивний рак у нових мутаціях: авторитаризми, популізми, класові війни, identity politics, політичний патерналізм і похідна від нього громадянська безвідповідальність.

Стус знав, що осуд злочинів комунізму необхідний, і вірив, що він відбудеться. «...Я певний, що рано чи пізно КДБ будуть судити — як злочинну, відкрито ворожу народові поліційну організацію. Та не певен я, що сам доживу до цього суду. Тому прошу передати моє звернення обвинувачам цієї злочинної організації. Нехай у багатотомній справі її злочинів буде і моя сторінка свідчень-обвинувачень».

Зараз наша відповідальність полягає в тому, щоб суд завершився. І щоб вирок остаточно допоміг нам лишити минуле в минулому. Але поки що the past is not even past.

Особливо зараз, коли Стусів Донбас, земля, за яку він так переживав і вболівав, є полем битви і крові. Він на власні очі бачив, до чого призводить русифікація і позбавлення тотожності, адже викладав українську мову саме в багатостраждальній Горлівці.

«Я вважаю, що доля Донбасу — це майбутня доля України, коли будуть одні солов'їні співи. Як же можна миритися з тим особливим інтернаціоналізмом, який може призвести до згуби цілої духовної одиниці людства? Адже нас — за 40 мільйонів...»

Миритися так не можна. 27 років тому здавалося, що небезпека минула, імперія впала. Однак імперіалізм потужно відновлюється і як смертоносна ракова метастаза виллється у війну. Війну, що забрала життя і покалічила десятки тисяч. Війну, яка продовжує шматувати країну і травмувати увесь наш народ, як і в минулому.

The past is not even past. Це яскраво

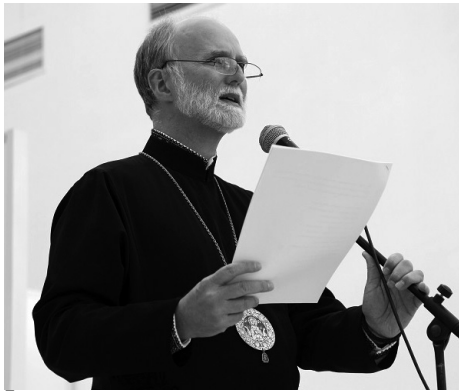

Фото з сайта pravda.com.

ДОСЬЄ «УМ»

Премія імені Василя Стуса була заснована 1989 року Українською асоціацією незалежної творчої інтелігенції на чолі з Євгеном Сверстюком (1928—2014). З 2015 року Премією опікується Український ПЕН, а також Києво-Могилянська Бізнес-школа та видавництво «Дух і Літера». Премія присуджується щороку авторам (літераторам, митцям, режисерам) незалежно від місця проживання, прижиттєво, за особливий внесок в українську культуру та стійкість громадянської позиції.

показали суперечки навколо фільму про Стуса. І не лише вони. Бажання живих учасників мінати минуле, цензурувати історію, нею маніпулювати, її підмальовувати, вилучити з неї невигідні сюжети. «Маскіровка» — моральна чи мілітарна — не завжди вдається. Правда, навіть покалічена, стає видимою. Свідомість про судилище над Стусом більша, ніж коли-небудь.

Методи Путіна чимраз частіше називаються по імені.

Із 47 років життя, символічний вік для українського поета, Стус 13 провів у радянських слідчих ізоляторах, карцерах, камерах-одиночках, мордовських таборачах, на Колимі, на каторжній роботі в шахті. «Я боровся за демократію — це оцінили як спробу звести наклеп на радянський лад; моя любов до рідного народу, занепокоєння кризовим станом української культури кваліфікувалися як націоналізм».

Стус настоював на правді, коли панувала диктатура брехні. Він був здатен зробити моральний вибір, оточений аморальною більшістю.

Хоч Радянський Союз у минулому, виклик залишається. Євген Головаха ототожнює феномен аморальної більшості властиво з нашим часом, констатує, що «одна людина заради принципів може пожертвувати собою, а інша заради вигоди пожертвує іншими».

Парадокс у тому, що сьогодні у нас більше свободи, ніж було у радянських громадян, а тому відповідальність за вибір більша. Вони жили в тоталітарній системі, де за правду карали. Яке виправдання маємо ми?

Хоч воно і коштувало життя, моральний вибір для Стуса був очевидним.

«Поет повинен бути людиною. Такою, що повна любові, долає природне почуття зневаги, звільняється од неї як од скверни. Поет — це людина. Насамперед. А людина насамперед — це добродій...».

Цей свідомий і радикальний вибір добра і правди вражає.

Про це говорив минулорічний лауреат Сергій Жадан та інший правдомовець — Євген Сверстюк: «То був чоловік, який говорив і писав за будь-яких обставин ясно, як перед Богом, і платив за це життям».

Уривки з «Таборового зошита» свідчать про його постійну вперту і запеклу боротьбу за права людини, за право на людяність, передусім власну. У незбагнених, нелюдських обставинах. Вражає його мотивація вступу до Гельсінської групи, щойно виділюючи з тюрми. Відчайдушна і мучени-

цька. Остаточно ціною власного життя.

«Бачачи, що Група фактично лишилася напризволяще, я вступив до неї, бо просто не міг інакше. Коли життя забрано — крихти не потрібую». Важко вповні уявити цю жертву.

Не плекаймо ілюзій — таких, як Стус, було 3-4 на мільйон, решта — змирилися, пристосувалися. І складно їх осудити. Протести такі, як Стуса, були дуже самотніми. Ця самотність була важкою для поета і правозахисника, але він, однак, не здавався.

«Як боляче, що в наших умовах неможлива звичайна людська солідарність — загальної голодівки і протесту. Одне — люди виснажені довгою боротьбою, друге — повна неефективність будь-якого опору в цих абсолютно закритих умовах. Але як то калічить душу — коли ти бачиш і мовчиш».

Стуса імператив чіткий. Тоді й тепер: «Будь собою — тобто, виробивши тверді орієнтири, що таке добро і що зло, виростає у їхньому магнітному полі, аби по ньому все в тобі скристалізувалося... Ідеал є один — добра і справедливості, чесності і любові. Іншого, мабуть, нема».

Стусове «будь собою» нагадує слова іншого мученика за правду і людяність — патріарха Йосифа Сліпого, який провів у радянських таборах 18 років. Він теж закликав «Будьмо собою!» [у посланні «Про поєднання в Христі» 3 червня 1976 року], звертаючись до Церкви і народу з проханням бути зрілими, вільними і відповідальними.

Боротьба за людські права і людяність, разом з його глибоким розумінням європейської, зокрема німецької, поезії робила сибірського каторжника Стуса справжнім європейцем — за цінностями, а не за добробутом чи географією. Він вибирав принципи, навіть коли це загрожувало йому втраті життя. Таку ж жертву ми на власні очі досвідчили під час Майдану.

Чому Василь Стус сьогодні такий важливий для кожного з нас? Чому сьогодні настільки важливо пам'ятати про його життя і дізнаватися більше про його часи — такі близькі і так швидко забуті.

Питання. Певність. Правда.

У Стуса, мабуть, були і питання, і сумніви, але водночас була певність у принципах. Це видно як по його життю, так і по віршах. Істина існує.

Кризь сотні сумнівів я йду до тебе, добро і правдо віку. Через сто зневір. Моя душа, запрагла неба, в буремнім леті держить путь на стовп високого возню, що осіяний одним твоім бажанням. Аж туди, де не лягали ще людські сліди, з цовба на цовб, аж поза смертні грані людських дерзань, за чорну порожнечу, де вже нема ні щастя, ні бід.

І врочить порив: не спиняйся, йди, То — шлях правдивий. Ти — його предтеча.

У теорії, героєві, мабуть, ніхто не заперечить. Підпишуться на поминаннях усі. Але, повернувшись у так звану «реальність», де такий герой просто непрактичний, ми з правилами часом несправедливої, а то й лукавої гри миримось і стаємо конформістами... «мені треба дітей годувати».

У нашому світі чимраз більшої «диктатури релятивізму», як її назвав папа Бенедикт XVI, небезпечнішим за відхід від правди є сумнів чи навіть заперечення, що істина взагалі існує.

Ствоєна моя, handmade, кишенькова, до вибору, до кольору; покажу, коли потрібна чи вигідна, і сховаю, коли ні.

Якщо ми не переконані щодо принципів і самої можливості існування правди, то позиція і смерть Василя Стуса стають незрозумілими, якщо не абсурдними.

І навіть більше, можливість встановлення спільних знаменників у наших стосунках фатально підважується. Без точки відліку, траєкторії мандрівки, паломництва стають безпутними, без мети. Нам загрожує хаос і анархія, передовсім у думці і душі. Решта бід — уже похідні.

Це чимраз більше проявляється у світі пост-правди з його цинізмом, егоїстичною мегаломанією і єхидними маніпуляціями.

Стає моторошно, коли так працюють цілі системи та їх лідери. Corruptio optimi pessima (корупція найкращих — найгірша). Грішать тут не лише президенти Сходу чи Заходу. Шановані інтелектуали ста-

ли промоторами, а згодом поліцаями різних ідеологічних політкоректностей в найкращих університетах світу.

Виклики стоять перед нами всіма, ніхто не є поза чи понад. Сьогоднішні сексуальні скандали в Католицькій Церкві закликають мене, католицького єпископа, до смирення знову і знову. Зрештою, не йдеться про смирення щодо чужих гріхів, а є й власна неміч, може, інша, але правдива.

Ми всі потребуємо каяття. Каяття — бо прагнемо примирення. І тут, можливо, основне. Життєдайна правда властиво не принцип, не абстрактний ідеал. Вона або конкретна, або залишається ефемерною. Вона проявляється у відношеннях, у моральних актах, у стосунку до (Іншого (з великої та малої літери).

Її не зафіксуєш і не ізолюєш, вона не твоя і не моя, не приватна. Якщо правда не між нами, не комунікується, якщо ми нею не можемо поділитися, вона як сіль, що вивітрилася.

Як і в Пресвятій Трійці, істина і любов ототоженні. Взагалі для християн правда не є щось, а Хтось. «Я є дорога, правда і життя» (Ів 14,6).

В цьому сенсі правда не персональна, тобто приватна, а персоніфікована і персоналістична. Це велика різниця, вона змінює принципово все.

Дозвольте наприкінці поділитися власним напівдитаєм особистим уроком від Василя Стуса. З ним я, очевидно, не був знайомим, хоча майже 30 років тому в Польщі мав честь завітати з його сином.

Але, як дитина української діаспори, разом з батьками слідкував за долями українських дисидентів, портрети яких прикрашали нашу пластову домівку, ще дитиною дивився на Стуса, Чорновола, Горинів, Калинців. Ще хлопцем бачився з Катериною Зарицькою у Львові, мав змогу спілкуватися в США з Надією Світличною. Микола Руденко гостив у нашому домі в Сиракузах. Жив і вчився під омофором ісповідника віри Йосифа Сліпого. Вважаю великою благодаттю знайомство і побратимство з Мирославом Мариновичем, від якого вчуся і на якого рівняюся вже властиво сорок років.

Після арештів українських дисидентів січня 1972 року, наступного року В'ячеслав Чорновіл проголосив 13 січня день солідарності з ув'язненими правозахисниками.

Ми, діти діаспори, у цей день голодували-постили. А зекономлені на їжі кошти використовували, щоб купити марки і листівки та писати в табори до полів'язів, а також листи-протести до Брежнєва, Косигіна, Подгорного. Це все тоді виглядало безнадійно, хтось з боку міг думати, «які вони наївні».

У той час не лише дисиденти, а й їхні родини та ті, хто їх підтримували, наприклад протестували під радянськими посольствами, вважалися щонайменше донкіхотами, фантазерами. Можливо, Господь показав інакше. Тепер, у наш час, ні Стус, ні ті, хто його підтримував, вже не виглядають такими мрійниками.

Маємо беззаперечний доказ сили правди і принципів — система, яка тоді виглядала непорушною, впала, перестала існувати.

Цей досвід нас формував, і вчив, що таке добро і зло, правда і брехня, життя і смерть. Дитяча наївна боротьба додавала певності, що правда є і за неї треба боротися. Що ми покликані не бути ходячими, може, й успішними, але моральними трупами, а віддавати, жертвувати. Жити, працювати, віддавати життя за істину, щоб воскреснути у ній.

Це урок Стуса і Сліпого, Небесної сотні та мучеників ХХ століття, Олега Сенцова і тих воїнів, що загинули на сході, захищаючи наше право жити в правді... захищаючи Стусову Україну.

Терпи, терпи — терпець тебе шліфує, сталять твої дух — тож і терпи, терпи. Ніхто тебе з неволі не врятує, ніхто не зіб'є з власної тропи. На ній і стій, і стрій — до поки скону, до поки світу й сонця — стій і стій. Хай шлях — до раю, пекла чи полону — усе пройди і винести зумій.

Торуй свій шлях — той, що твоїм назвався, той, що обрав тебе навіки вік. До нього змалку ти заповідався до нього сам Господь тебе прирік. ■

МАРКЕТИНГ

Бджоли об'єднуються. А пасічники?

Український мед залишається дешевим через хаотичність продажів

Оксана СОВА

Ціна українського меду є однією з найнижчих у світі, попри третє місце серед світових експортерів. На сьогодні вона, за даними Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО), становить лише \$1,98 за кілограм.

«Причина в тому, що 99 відсотків усього вітчизняного меду експортують в діджах: без упаковок, без бренду, фактично без найменшої доданої вартості. Середня ціна такого меду в 2017 році на європейському ринку не перевищувала \$2 за кілограм», — зазначила національний консультант ФАО Анна Бурка. За її словами, низькою ціну утримує й та обставина, що близько 90 відсотків українського меду на експорт — це мед із соняшнику. А без різноманіття сортів важко сподіватися на вищу ціну. «Такий підхід не дозволяє використати сучасні споживацькі тренди, що панують на ринках Європи та можуть принести експортерам додаткову виручку», — зауважує експерт. Адже європейські споживачі сьогодні шукають інноваційні продукти з новими цікавими смаками — наприклад, з прянощами, з горіхами та ягодами, травами, гострий мед із перцем, різноманітні види крем-меду. Органічна продукція також є безумовним фаворитом ринку разом із монофлорними сортами меду.

Вихід на експорт у спеціалізовані магазини та торгові мережі з упакованим товаром, за словами експерта, принесе нашим пасічникам значно більшу маржу. Адже європейські ціни на квітковий мед — близько 5,3 євро/кг, на крем-мед — 6,6 євро/кг. Органічний мед коштує набагато дорожче: квітковий — 13,3 євро/кг, а монофлорна акація — навіть 14,1 євро/кг.

«Тільки в кооперації, спільними зусиллями можна вийти на рівень, який дозволить збільшити асортимент, налагодити пакування та ефективний маркетинг продукції», — переконана Анна Бурка. ■

НОВИНИ ПЛЮС

Еспортна ціна яєць зросла

За даними Держстату, в січні-липні 2018 року Україна експортувала 748 мільйонів штук яєць на 40 мільйонів доларів США. Це на 43 відсотки більше, ніж за аналогічний період минулого року: тоді було експортовано 1,1 мільярда штук усього на 27,9 мільйона доларів. Найбільшим покупцем у січні-липні 2018 року стали Об'єднані Арабські Емірати — 303 мільйони штук на \$15,6 мільйона. Також у трійці лідерів закупівлі Ірак (135 млн. шт. на \$7,3 млн.) та Катар (70 млн. шт. на \$3,8 млн.). У першому півріччі 2017 року найбільше було поставлено українських яєць до ОАЕ, Лібєрії та Іраку. Загалом у 2017 році Україна експортувала 1,9 мільярда штук яєць на \$68,6 мільйона. Імпортували минулоріч яєць на \$19,4 мільйона.

Деталізували держпідтримку

Уряд уточнив порядок використання коштів за програмою «Державна підтримка галузі тваринництва», передбачених у державному бюджеті на 2018 рік. Зокрема, уточнено, що: відшкодування витрат, профінансованих за рахунок банківських кредитів, здійснюватиметься без урахування ПДВ; період отримання кредитів починається із 2018 року; цільове використання за напрямом компенсації вартості об'єктів, профінансованих за рахунок банківських кредитів, — відповідно до проектно-кошторисної документації, у тому числі обладнання; спеціальна бюджетна дотація за утримання корів надається суб'єктам господарювання, які є юридичними особами і власниками цих корів. Тепер банки зможуть розробити уніфіковані кредитні продукти та активізувати роботу з сільгоспвиробниками, щоб надати їм кредити в рамках передбачених 4 мільярдів 300 мільйонів гривень. Також обіцяють створити рівні умови для можливості отримання державної підтримки для тих, хто купує сперму українську чи іноземного походження. ■

Олена ЯРОШЕНКО

За офіційними даними Мінагрополітики, станом на 27 серпня у восьми областях України: Запорізькій, Миколаївській, Одеській, Херсонській, Вінницькій, Київській, Полтавській та Хмельницькій — почали збирати соняшник. Уже намолочено більше 90 тисяч тонн із 53 тисяч гектарів при середній врожайності 17 центнерів.

Загалом на цю дату зернові та зернобобові культури обмолочені на площі 9,9 мільйона гектарів (67 відсотків). Намолотили 34,3 мільйона тонн зерна. Середня врожайність — 34,6 центнера з гектара.

Зокрема, на початок нинішнього тижня було зібрано:

— ранніх зернових та зернобобових культур — 34,3 млн. тонн з 9,9 млн. га при врожайності 34,7 ц/га;

— гречки — 10 тис. тонн з 8 тис. га (8%) при врожайності 12,5 ц/га;

— проса — 10 тис. тонн з 7 тис. га (13%) при врожайності 14,7 ц/га.

Олена ЯРОШЕНКО

Аграрії б'ють на сполох. З липня опинилися у скрутному становищі навіть власники елеваторів із залізничним сполученням. Через волюнтаристські дії Укрзалізничці витрати на логістику зросли втричі, заблокованими залишаються тисячі тонн зернових, повідомляє Всеукраїнська аграрна рада (ВАР).

Як розповів представник ТОВ «Західні аграрні традиції» Ігор Зварич, у його господарстві наразі заблоковано 25 тисяч тонн продукції. Найближчу залізничну станцію зненацька закрили, мають подавати вагони із Самбора, а це коштує майже 9 тисяч гривень проти 3 тисяч, які платили раніше. Та навіть за втричі зрослу ціну вагонів не подають! Заблоковано продукцію на відправку, добрива тут теж не можуть прийняти через закриття станції. Останнє завантаження на ній відбулося наприкінці липня. «Упродовж року наше підприємство збудувало новий сучасний еле-

Оксана СИДОРЕНКО

24 серпня завершився III Всеукраїнський конкурс «Неймовірні села України 2018». Церемонія нагородження переможців і фіналістів конкурсу відбудеться 3 вересня у Міністерстві аграрної політики та продовольства України.

Призовий фонд у 150 тисяч гривень розподілено між переможцями. За перше місце 100 тисяч гривень отримає Гоша з Рівненської області. Друге і третє місця та по 25 тисяч гривень відійшли селам Крилос з Івано-Франківщини та Іловиці з Тернопільщини. Окрім того, представник села-переможця конкурсу отримає можливість від проекту «Німецько-український агрополітичний діалог» відвідати восени цього року Німеччину. Тема візиту — досвід розвитку державного управління та коопераційного самоврядування у Німеччині.

За головний приз боролася двадцятка півфіналістів конкурсу, котрі отримали можливість написати за допомогою консультантів бізнес-план наступного розвитку свого села.

Метою конкурсу, який проходить уже втретє, є сприяння взаємодії дрібного і середнього бізнесу та органів державного управління, аби підтримати розвиток сільських територій та громад, популяризувати життя в селі, нагадати про

УРОЖАЙ-2018

Стартували соняшникові жнива

Одесити зібрали найбільше ранніх зернових і взялися за олійні

Продовжується збирання технічних культур. Намолочено 16 тисяч тонн сої з середньою врожайністю 24,9 центнера з гектара та 2,7 мільйона тонн ріпаку при врожайності 26,1 центнера.

Найбільший вал зерна на сьогодні намолотили аграрії у Одеській (3,6 млн. тонн), Харківській (2,3 млн. тонн), Дніпропетровській (2,2 млн. тонн), Вінницькій (2,2 млн. тонн), Миколаївській (2,1 млн. тонн) та Запорізькій (2,0 млн. тонн) областях.

Найвища урожайність зернових та зернобобових культур зафіксована поки що у Хмельницькій (52,5 ц/га), Вінницькій (48,0 ц/га), Львівській (47,8 ц/га), Івано-Франківській (47,7 ц/га) та Тернопільській (47,3 ц/га) областях.

Перший відсоток соняшникових площ зібрано. Другі жнива набирають оборотів.

Паралельно зі жнивими час із прогнозованих 888 тис. га посів озимого ріпаку під урожай 2019 року. На даний час із прогнозованих 888 тисяч гектарів посіяно 586 тисяч. ■

ЛОГІСТИКА

Залізниця проти аграріїв

Сільгоспвиробники втрачають час і гроші через закриті залізничні станції

ватор потужністю 80 тисяч тонн. Будівництво зернонавантажувального терміналу узгоджували з Укрзалізницею. Буквально в липні завершили будівництво елеватора, навіть встигли завезти трохи більше 20 тисяч тонн ранніх зернових — ячміню, пшеницю, горох. І на цьому справа завмерла: продати залізницею не можемо, бо станція у процесі закриття. Отримати 6 вагонів добрих, які вже оплатили, теж не можемо. Офіційних попереджень щодо закриття станції не отримували», — повідомив і голова фермерського господарства Олександр Строгий. Він уже звертався до Прем'єр-міністра, голови Укрзалізничці, народних депутатів щодо ситуації з пе-

ривезеннями, та все марно — підприємство досі залишається заблокованим.

Тим часом цукровиробникам бракує піввагонів та критих вагонів, які використовують для перевезення вапнякового каміння та цукру. Про це свідчить вже повідомлення НАЦУ Укрцукор. Така ситуація може негативно відобразитись на старті виробничого сезону, адже цукрові заводи — підприємства з безперервним циклом виробництва.

«Цукрові заводи у своїй виробничій та господарській діяльності використовують значні обсяги перевезення — понад 2 мільйони тонн різноманітних вантажів перевозяться саме залізничним транспортом. Це і цукрові

буряки, і вугілля, вапняковий камінь, кокс, власне цукор. Ситуація викликає занепокоєння, адже загрожує зірвати ще й контракти на поставки цукру як всередині країни, так і за кордон, а це чималі збитки», — коментує керівник аналітичного відділу НАЦУ Укрцукор Руслана Бутило.

На сьогодні добра половина цукрових заводів скаржаться на логістичні труднощі. Найбільш загрозлива ситуація склалася на станціях Радеків, Хоростків, Козова, Збараж, Шманьківчики, Гнідава, Максимівка Львівської залізничці; Вапнярка Одеської залізничці; Гути та Ланна Південної залізничці, Тетіїв, Яготин, Сквиря Південно-Західної залізничці. ■

КОНКУРС

Села-переможці

Як отримати додаткові кошти на розвиток, знають учасники конкурсу сільського самоврядування

історико-культурну спадщину. Загалом на конкурс надійшло 125 заявок. До півфіналу, окрім згаданих вище переможців, вийшли села Білозір'я (Черкаська область), Весела Долина (Одеська область), Григорівка та Добропілля з Херсонщини, Золотий Колодязь (Донецька область), Кінські Роздори (Запорізька область), Лебедин та Леськи з Черкащини, Невицьке (Закарпатська область), Новомиколаївка (Харківська область), Ніжилівичі (Київська область), Ображівка (Сумська область), Передільське (Луганська область), Стари Богородчани (Івано-Франківська область), Степове (Кіровоградська область), Чечельник (Вінницька область) та Яструбна з Житомирщини. З 7 по 20 травня двадцятка сіл мала надіслати на розгляд конкурсної комісії бізнес-плани, які сприятимуть розвитку

їхнього села. Призами стануть сертифікати на означену суму з подальшою закупівлею необхідного для реалізації бізнес-проекту.

Крім того, передбачалося, що одне з 10 сіл-фіналістів отримає у подарунок від Посольства Королівства Нідерландів в Україні цибулини легендарних голландських тюльпанів.

Конкурс проходив за підтримки Міністерства аграрної політики та продовольства України, асоціації «Український клуб аграрного бізнесу» (УКАБ), Посольства Франції в Україні, Посольства Королівства Нідерланди в Україні, проекту «Німецько-український агрополітичний діалог», компанії «Бейкер Тіллі Україна», Асоціації об'єднаних територіальних громад України, Всеукраїнської асоціації сільських та селищних рад. ■

■ НОВИНИ ПЛЮС

Розшук 100 тисяч людей

Міжнародний комітет Червоного Хреста в усьому світі розшукує близько 100 тисяч людей, які зникли безвісти в результаті воєнних дій, насильницького переселення або втечі зі своєї країни. Про це у вівторок, 28 серпня, повідомили видання групи Funke Mediengruppe з посиланням на Міжнародний комітет Червоного Хреста. Ця цифра є найвищою за останні 10 років. Зазначається, що реальна кількість зниклих є суттєво більшою. Основними країнами походження зниклих є Афганістан, Сирія, Сомалі та Еритрея. Для багатьох людей, які були розлучені в результаті збройного конфлікту, стихійного лиха або міграції, служба розшуку Червоного Хреста є останньою надією.

Компенсацію за радянську окупацію

Естонія і Латвія хочуть отримати компенсацію за радянську окупацію. Про це заявили міністри юстиції двох країн Урмас Рейнсалю і Дзинтарс Разнасч. У своїй заяві вони наголосили, наскільки важливо не забувати про людські втрати за роки радянської окупації. Глави відомств заявили, що на цей час потрібно розглянути різні можливості, які дозволять висунути до Росії вимоги про компенсацію збитків. Міністри висловили готовність вирішувати це питання в рамках міжнародного права на рівні ООН. Заяву Естонії і Латвії вже прокоментував прес-секретар президента Росії Дмитро Песков. Він заявив, що Москва не погоджується з терміном «радянська окупація», і додав, що про жодну компенсацію не може йти мова, оскільки СРСР зробив внесок у розвиток інфраструктури, економіки та соціальної сфери прибалтійських країн.

Турецька військова база на Кіпрі

Туреччина має намір збудувати військово-морську базу на території незалежної Турецької Республіки Північний Кіпр, повідомляє турецьке видання Yeni Safak. У матеріалі видання зазначається, що багато країн збільшують свою військову присутність у Середземному морі під приводом війни в Сирії. У зв'язку з цим ВМС Туреччини запропонували турецькому МЗС створити військово-морську базу на Північному Кіпрі. Газета також наголошує, що Середземне море є стратегічно важливим регіоном, тому створення бази на Північному Кіпрі лише зміцнить регіональні позиції Туреччини. Також розглядають питання відновлення авіабази Гечіткале на Північному Кіпрі, яку вже використовували турецькі військові під час окупації північної частини острова турецькими військами 1974 року. Турецькі зазіхання на Кіпр зросли після погіршення відносин Анкари з Євросоюзом та США.

Антиукраїнська ненависть у Польщі

У польському місті Щецін розпочали будівництво пам'ятника Жертвам українських націоналістів. Монумент постане на центральному цвинтарі міста. Авторкою проекту є Катажина Радецька. Споруду будуть у рамках співробітництва Інституту національної пам'яті Польщі та Асоціації «Східні креси спадщина і пам'ять». Як наголошує представник асоціації Єжи Мужило, це особливо важливо для нащадків кресовян і свідків трагічних подій на Волині. Тим часом директор Інституту національної пам'яті в Щеціні Павел Скубіш додає, що жертва злочину на Волині не мають своїх могил. Тож пам'ятник має також стати символічною могилою. Дехто з аналітиків каже, що за цією локальною подією проглядає бажання правлячої польської партії «Право і справедливість» зробити ще один виток у розкручуванні спіралі ненависті до українців. ■

Ігор ВІТОВИЧ

У Єлисейському палаці 27 серпня президент Франції Еммануель Макрон на щорічній зустрічі з французькими послами за кордоном заявив, що наступного місяця він представить Європейському Союзові пропозиції щодо зміцнення безпеки євроспільноти. Політик додав, що в цьому питанні Європа не може покладатися винятково на США.

У промові Еммануель Макрон зазначив, що в дискусії про оборонне співробітництво мають брати участь усі європейські країни, включно з Росією, за умови, що буде досягнуто компроміс із Кремлем у справі України. Він не уточнив, яким саме має бути такий «компроміс».

Президент Франції наголосив, що Європа повинна виступити з новими ініціативами та створювати нові альянси. Макрон додав, що Франція хоче безпечної Європи, незважаючи на «зростаючий екстремізм» і «пробудження націоналізму».

Висновок Макрона, що безпека ЄС є справою самого ЄС, — наслідок недалекогоглядної політики президента США Дональда Трампа, який зацікавився на своєму улюбленому конику «Америка передусім», полишивши решту світу на поталу тиранам. А висновок про потребу нових союзів із Росією є наслідком кількох щогорічних особистих зустрічей Макрона з Володимиром Путіним, не кажучи вже про численні телефонні контакти.

Схоже, що в цьому претягуванні європейського каната між Москвою та Вашингтоном перемогу розпочинає здобувати перша, бо другий не особливо бажає докладати зусиль. «Архітектура європейської системи безпеки та оборони потребує перегляду», такий висновок на цьому тлі робить Макрон. Він назвав заходи, до яких вдається президент США Дональд Трамп, «ізоляціоністськими». «Європа більше не може покладатися на США в питанні гарантування своєї

■ ГЕОПОЛІТИКА

Обійми до... смерті

Необачна політика Дональда Трампа наближує європейських союзників США до країни-агресора

Виступає президент Франції Еммануель Макрон.

безпеки. Сьогодні ми повинні взяти на себе відповідальність і гарантувати нашу власну безпеку і свій європейський суверенітет», — переконаний Макрон.

З огляду на послаблення зв'язків зі США Макрон пропонує зміцнювати партнерські зв'язки зі ще сумнівнішими партнерами — Росією та Туреччиною. «В довготерміновій перспективі будувати та розвивати Європу неможливо без переосмислення наших відносин із Росією та Туреччиною», наголосив фран-

цузький лідер.

Макрон не лише задекларував можливий новий формат європейських союзів, а й почав переконувати в його потребі європейських партнерів. Вчора він відвідав Данію, уряд якої скептично ставиться до нової моделі Макрона. 30 серпня французький президент відвідає Фінляндію, далі — Люксембург і Бельгію, а 7 вересня зустрінеться в Парижі з німецьким канцлером Ангелою Меркель. ■

■ ДОСВІД

Дізнатися про настрої з перших рук

Президент Естонії переїздить на роботу в Нарву

Ігор ВІТОВИЧ

Президент Естонії Керсті Кальюлайд три тижні працюватиме в місті Нарва. Її перший робочий тиждень у цьому місті на сході країни на кордоні з Росією розпочався у вівторок, 28 серпня і триватиме до четверга наступного тижня, повідомляється на сайті інформагенції delfi.ee.

Президент мешкатиме в гостьовому домі Elektra та працюватиме в приміщеннях Нарвського коледжу Тартуського університету, де їй виділили одну кімнату для нарад та два кабінети. Зі співробітників разом із президентом переїдуть чиновники у відповідності з потребами та розпорядком дня. Загалом, щодня в Нарві перебуватимуть близько десятка співробітників президентської канцелярії — радники, директор канцелярії, офіцери для доручень.

У перший робочий день у Нарві Керсті Кальюлайд зустрілася з членами Нарвського міського правління та міських зборів. Вона також відвідала Нарвський коледж

Тартуського університету. На завершення дня вона мала оглянути велосипедну доріжку між містами Нарва та Нарва-Йіесуу, проїхавшись по ній на велосипеді.

Пані президент влаштує в Нарві прощальний обід для послів Норвегії та Фінляндії і вручить вірчі грамоти новим послам цих країн, зустрінеться з молоддю. Упродовж тижня роботи в Нарві президент матиме зустрічі з місцевою владою, представниками бізнесу, громадських об'єднань, поліцією та службою охорони кордону.

Робота за межами столиці та всі ці заходи зовсім не є пар-ходом президента. Нарва є третім за кількістю населення містом Естонії, і містом проблемним, бо з переважно етнічним російським населенням, яке у своїй більшості є російськомовним і російськоорієнтованим, оскільки більшість інформації отримує з російських телеканалів. Якщо хочете, то це потенційний «естонський Крим». Багаття варто гасити, коли лише починає з'являтися пер-

Президент Естонії Керсті Кальюлайд.

ший дим. Особисті контакти місцевого населення з президентом мають зламати бар'єри та кригу недовіри, яку сіє російська пропаганда.

Наступного разу президент Естонії переїде працювати в Нарву в листопаді. ■

■ КРИЗА

Втеча від соціалізму

Венесуельська міграційна криза наближається до масштабів середземноморської

Олег БОРОВСЬКИЙ

Представники ООН застерігають, що Венесуела наближається до міграційної кризи, масштаби якої можна порівняти з кризою 2015 року в Середземномор'ї, повідомляє Бі-Бі-Сі. Одночасно сусідні

країни намагаються стримати потік венесуельців, які втікають з країни через економічну та політичну ситуацію. 25 серпня Перу запровадило більш жорсткі регуляції перетину кордону. Подібні правила минулого тижня запровадив Еквадор. Проте у п'ятницю, 24 сер-

пня, суд постановив, що ця вимога порушує регіональні угоди про свободу пересування.

Починаючи з 2014 року приблизно 2,5 мільйона венесуельців залишили країну. Про це заявив прес-секретар ООН Стефан Дюжаррік. Вони намагаються втекти до сусідніх Колумбії, Еквадору, Перу та Бразилії від економічної кризи, через яку в країні не вистачає харчів, ліків та інших життєво важливих товарів. Нині потік мігрантів посилюється через побоювання, що їх узагалі можуть не випустити з країни. Генеральний секретар ООН Антоніо Гутерріш збирається надіслати до країни спеціальну групу ООН, яка б координувала регіональні зусилля у кризовій ситуації з міг-

рантами.

Економічна криза розрослась на тлі політичної. Президент країни Ніколас Мадуро, який будує у Венесуелі соціалізм, перебрав на себе майже диктаторські повноваження, опозиція позбавлена голосу.

Після серйозного економічного спаду у Венесуелі зовсім знецінилась валюта. За прогнозами МВФ, інфляція венесуельського боівара сягне 1 млн. відсотків цього року. Щоб показати, як гіперінфляція вплинула на життя у країні, фотограф «Рейтер» Карлос Гарсія Роулінс сфотографував звичайні продукти та товари для дому. Поруч він поклав суму грошей, необхідну для їх придбання. ■

Ірина КИРПА

■ НОВОДРУК

Люди сірої зони

Вийшла в світ книга-доказ, що викриває звірства російських спецслужб проти мирних мешканців окупованого Криму

Під час презентації книги: багато хто з авторів були одночасно й свідками анексії українського півострова.

Презентація першої книжки про протистояння населення окупованого півострова російській агресії з аншлагом відбулася у багатьох містах України.

Автори книжки зуміли зібрати унікальну добірку документальних свідчень очевидців драматичних подій навесні 2014 року, а також записати історії людей, які пережили репресії та шалений тиск із боку представників країни-агресора у подальшому.

Понад півсотні оповідань спростовують міфи про те, що «кримчани не намагалися чинити опір та добровільно вибрали Росію».

Книжка, видана за підтримки Українського інституту національної пам'яті, дає відповіді на питання: як насправді півострів Крим виявився під контролем Росії, чим це обернулося для його жителів, які методи застосовували спецслужби країни-агресора до людей, домагаючись покірності мирного населення, та як змінювалося життя кримських татар.

У книжці представлені історії кримських політ'язнів, зокрема, Олега Сенцова, Олександра Кольченка та Володимира Балуха, які вже понад сто днів голодують у російській в'язниці «Білий ведмідь» та в катівнях сімферопольського СІЗО.

— Вихід у світ книжки «Люди сірої зони» — важлива подія не тільки для всіх жителів окупованих Росією українських територій, а й для людей у всьому світі, — упевнений представник Президента України в АРК Борис Бабин. — Вона прориває той інформаційний вакуум, який штучним шляхом намагаються створити співробітники спецслужб країни-окупанта. Я впевнений, що за цим історичним збірником підуть й інші видання, які правдиво розкажуть про життя простих людей в умовах окупації півострова Крим Росією. Вся ця бібліографія стане основою для навчання дітей у школах та інших навчальних закладах України на довгі роки.

Збірка «Люди сірої зони» стане свідченням анексії Криму та народного опору. Це структурована документальна інформація у трьох розділах: від кримського Євромайдану до «Кримської весни», живі свідчення про російські репресії в Криму, а також розділ «У кримських катівнях».

Збірка оповідає й про сучасні реалії на окупованому півострові, коли людям доводиться жити в умовах несвободи слова та хронічному страху за своє життя.

За словами авторів збірки, є надія, що книжка «Люди сірої зони» буде перевидана англійською, французькою та іншими мовами світу. Це допоможе Україні донести свою позицію щодо силового захоплення півострова Крим Росією людям в усьому світі.

Збірка стане в нагоді правозахисникам, які гідно представлятимуть нашу країну на різних заходах міжнародного рівня, донести до світової спільноти, що кримчани люблять Україну. Книжка «Люди сірої зони» стане відмінною доказовою базою у різних міжнародних судах, свідченням на користь того, що навесні 2014 року Росія пішла на військовий злочин та захопила український півострів.

— Працювати над книжкою

було дуже цікаво, тому що перед нашими очима проходили долі людей, що зіткнулися з драматичним для Криму періодом життя, — розповідає журналістка Анна Андрієвська. — Співрозмовники багато годин поспіль могли розповідати про пережите, але при цьому їхні руки тремтіли, а на очі мимоволі наверталися сльози. Особисто я була змушена у 2014 році покинути рідний Крим через тиск із боку незаконних параліментарних угруповань та співробітників російських спецслужб. Наша книжка — яскраве свідчення того, що жертви окупації, люди, які не мали владних повноважень, але сміливо виступили проти російської армії. Для них «приєднання» півострова до Росії стало початком життя у «сірій зоні» — території, де не діють закони цивілізованого світу.

никами стали учасники акцій протесту, а також правозахисники, з якими ми були знайомі особисто. Люди по-різному реагували на пропозицію розповісти про пережите. Деякі відмовлялися з нами спілкуватися, а інші йшли назустріч, але наполягали на тому, щоб їхні справжні імена та прізвища були приховані з міркувань безпеки. Усі ці живі свідчення говорять на користь того, що українські громадяни активно чинили опір окупації півострова Крим, а основна провина лежить на чиновниках, які допустили здачу українських територій.

За словами авторів книжки «Люди сірої зони», багато з тих, хто ходив по Сімферополью навесні 2014 року та розмахував триколорами, стали жертвами російської пропаганди. Ці люди вже розкажуться в тому,

дрієвська. — Адже співробітники спецслужб Росії можуть увірватися до житла кого завгодно з кримчан, провести там незаконний обшук та нашвидкуруч сфабрикувати кримінальну справу за звинуваченням у тероризмі. Для багатьох історія кримчанина Олега Сенцова стала символом боротьби з репресивною машиною Росії, надихає на продовження опору. Багато людей до цих пір не здалися на милість країни-агресора і з нетерпінням чекають, коли Крим повернеться до складу України.

Свідки доленосних подій у Криму піддали розголосу факти, як верхівка Криму в 2014 році активно поширювала чулки про розвал України, як бойовики з Росії відпрацьовували політичне замовлення за гроші, а на вулицях розклеювали плакати з провокаційним змістом.

Наша книжка — яскраве свідчення того, що жертви окупації, люди, які не мали владних повноважень, але сміливо виступили проти російської армії. Для них «приєднання» півострова до Росії стало початком життя у «сірій зоні» — території, де не діють закони цивілізованого світу.

Анна Андрієвська нарікає, що не має можливості повернутися додому, бо за публікації на підтримку українського Криму її ім'я внесли до списку терористів та екстремістів на території РФ.

За словами мужньої жінки, окупанти старанно захищають півострів від усього українського, позбавляють людей їхньої історії та права голосу, а тих, хто не згоден із репресивними методами Кремля, заарештовують, викрадають або просто вбивають так, щоб неможливо було знайти слідів.

— Ідея створити цю книжку виникла два роки тому, і за цей період часу у нас відбувся мільйон зустрічей із людьми, які пережили репресії на території окупованого Криму, — розповідає співавтор книжки «Люди сірої зони» Олена Халімон. — Нашими співрозмов-

що зробили, адже зрозуміли, що Росія — це не те, про що їм розповідали по телевізору. Їх заманили у рабство обіцянками про великі пенсії та зарплати, але «щастя» тривало недовго.

Як тільки країна-агресор отримала бажане, «використаних» людей просто викинули, як непотріб, а ті пенсії та зарплати, які спочатку справді збільшили, без жодних сумнівів швидко скоротили удвічі. З урахуванням того, що окупований Крим виявився в ізоляції спільноти, ціни на основні продукти харчування різко підскочили вгору, обігнавши навіть розцінки московських супермаркетів.

— Заручниками Кремля зараз є всі два з половиною мільйони жителів півострова Крим, — продовжує свою розповідь журналістка Анна Ан-

Описана у книзі «Люди сірої зони» історія життя українця Євгена Панова, який став «кримським диверсантом» не зі своєї волі. Чоловік згадає, як його попросили підвезти людей до адміністративного кордону з окупованим Кримом, потім ударили по голові чимось важким, а прокинувся він уже у тюрмі, де й дізнався, що його звинувачують у тероризмі.

Школярі розповідають, як змінювалася поведінка вчителів, коли дорослі переставали вітатися з тими, хто розмовляє українською мовою. Пенсіонери діляться своїми оповіданнями про те, як доводиться виживати на ті гроші, які скупо кидає їм російська влада. Є свідчення людей, що побували у полоні кримської «Самооборони» та зараз відверто розповідають про це.

Люди пояснюють, що для

них окупація почалася 27 лютого 2014 року, коли у Сімферополі було захоплено будівлю Кримського парламенту. Свідки подій розкривають правду, що зібратися на акцію протесту їм не дали куплені Кремлем силовики.

Люди свідчать, що Севастополь просто вимер у доленосні дні лютого 2014 року, зате переодягнені провокатори з Росії відчували свою безкарність. Відверто говорять, як через Керченську переправу з боку Росії перевозили численні автобуси з провокаторами. Ці бойовики насамперед йшли до храмів Московського патріархату, переодягалися там у форму «самооборони» та цивільний одяг, після чого сідали в автобуси та роз'їжджалися по всій території Криму.

Пізніше саме вони ставали «активістами» проросійських мітингів у різних містах півострова, видавали себе за проросійські налаштованих кримчан, провокували людей на конфлікти з патріотами України. А ось справжні місцеві жителі перебували у стані переляку через те, що їхніми вулицями їздили танки та ходили військовослужбовці з автоматами.

— Не секрет, що ще десять років тому при храмах Московського патріархату жили так звані «козачки», які готувалися до захоплення Криму Росією, — розповідає співавтор книги «Люди сірої зони» Олена Халімон. — Це була чітко запланована акція, яка тривала фактично з 1991 року, як тільки Україна заявила про свою незалежність. А ось сучасна ситуація, яку переживають кримчани, нагадує воєнний стан, коли анексований півострів став територією страху.

Був присутній на презентації історичного збірника і знаменитий архієпископ Кримський владика Клімент, який розповів, що напередодні анексії Криму в церкві сталося справжнє знамення. Під час служби у Євпаторійському храмі владика звернув увагу, що на хресті Спасителя з'явилася прозора рідина, схожа на сльози. Чудо засвідчили численні очевидці, а настоятель храму попередив, що Крим стоїть напередодні великих та драматичних подій.

— Книга «Люди сірої зони» — справжнє історичне свідчення про те, що півострів Крим став жертвою агресії російських окупантів, — пояснює владика Клемент. — Люди, які розповіли свої життєві історії, подолали свій страх перед репресивною машиною Кремля, і вже за це їм потрібно подякувати. Коли читаєш цю книгу, в голові проноситься повна картина драматичних подій, що перевернули життя простих мешканців півострова.

За словами авторів книги, вже є відгуки читачів, які дякують, що їм відкрили очі на те, що відбувалося у момент анексії півострова навесні 2014 року. Люди вдячні за книгу, а також за те, що всі розповіді написані живою мовою та точно відновлюють порядок доленосних подій у Криму.

Гості презентації першого в Україні історичного збірника «Люди сірої зони» також змогли переглянути документальний фільм Олега Чайки «Острів Крим — дежавю». Український режисер визнає, що свою роботу зробив швидко, адже свідків анексії Криму Росією виявилось більш ніж достатньо. ■

ВІТОКИ

Олена Серпень: Галицьких німців практично пограбували

Українка за кордоном досліджує життя німців Галичини

Дар'я БАЗАЛУК

Львів'янка Олена Серпень уже близько 20 років живе у Німеччині та тривалий час досліджує історію галицьких німців. Зараз жінка веде перемовини з видавництвами і готується видавати книгу. Спеціально для читачів «України молоді» Олена розповіла цікаві деталі з життя галицьких німців та про те, як досліджує їх історію, «з перших вуст».

■ Ви львів'янка, але зараз живете у Німеччині, чому переїхали?

— Я народилася у Львові тут закінчила школу. 18 років тому я поїхала зі Львова спочатку на навчання, а потім, після закінчення університету в Манчестері, поїхала до Німеччини на батьківщину мого чоловіка. В нашій сім'ї всі займаються медициною, ми з чоловіком працюємо у власній приватній клініці ортопедії. В Україні я встигла також закінчити університет та отримати диплом журналіста, працювала три роки на радіо.

■ Як почали працювати з історією? Як усе починалось?

— Історією галицьких німців я вперше зацікавилася на екскурсії, куди мене запросила подруга під час мого візиту до Львова. Коли побувала в німецьких поселеннях на Львівщині, мене захопила тема галицьких німців, я стала більше цікавитися, налагоджувати контакти з людьми, причетними до історії німців Галичини. Перших свідків цих подій я зустріла восени минулого року. Вони самі до мене звернулися, написали в газету, де вийшла стаття про мої мандри німецькою Галичиною. Я залюбки погодилася поспілкуватися та дізнатися більше про історію їхніх сімей. Виявилось, що в Німеччині з 1946 року існує Товариство галицьких німців, яке об'єднує тепер уже нащадків тих німців, переважна більшість яких поїхали зі східної Галичини в 1939 році, згідно з угодою радянського та німецького уряду про преселення народів. Це була одна з умов розділення Польщі між СРСР та нацистською Німеччиною. Тієї ж осені під час моєї поїздки до Києва я знайшла в «Центральному архіві громадських об'єднань» документ, де детально описані умови переселення галицьких німців. Їх практично пограбували — свої маєтки та землю вони залишили, не отримавши жодної компенсації. А з собою дозволялося взяти обмежену кількість речей, цінності та предмети мистецтва взагалі треба було полишати.

■ Ви наважились впорядкувати ваші здобутки у книгу. Коли чекати на її вихід?

— На початку року я взяла участь у міжнародній конференції в Берліні, де я також доповідала про свої дослідження. Учасники конференції — студенти та викладачі

Академії культурної дипломатії — цікавились, що я збираюся робити з усіма цими свідченнями, знаннями та матеріалами, які збрала останнім часом про галицьких німців. І тоді в мене виникла ідея — зібрати все це в одну книгу та видати її саме українською мовою. Адже саме в Україні матеріалів на цю тему не так уже й багато.

Під час перебування у Берліні мене запросив головний редактор видання галицьких німців до редакції журналу для знайомства. Пан Кристофер Цеклер — правнук священника Теодора Цеклера, якого пам'ятають та шанують в Івано-Франківську, гостинно вів мене у своєму домі. Журнал спілки виходить із 1948 року та публікує спогади, наукові статті та різні матеріали, так чи інакше пов'язані з Галичиною та галицькими німцями. Останні півроку я докладно вивчала матеріали видання та з допомогою професійних перекладачів зробила підбірку перекладів найцікавіших статей. Тепер я веду перемовини з кількома різними видавцями в Україні і найближчим часом збираюся видати книгу з цими перекладами, а також світлинами з архівних матеріалів журналу та приватних осіб. До книги увійдуть спогади галичан,

Як будь-які галичани, вони не здалися життєвим труднощам, а вижили та зберегли любов до батьківщини, передали жагу до життя своїм нащадкам.

які належали до німецької громади Львова, Дрогобича, Стрия, Івано Франківська. Історії написані простою зрозумілою мовою та легкі для прочитання. У книгу також увійдуть наукові статті про галицьких митців та вчених, статті політиків та громадських діячів із Німеччини та Австрії.

■ Розкажіть про побут німців Галичини, як вони жили?

— У Львові німецька громада мала свій театр, спортивний клуб та декілька хорів, а також клуб дозвілля «Веселість». Учасники клубу організували пікніки, бали для дітей, концерти, благодійні заходи. Я готую до видання спогади акторки любительського театру пані Берти Кайпер, яка була одружена з Жаком Кайпером, редактором газети «Східнонімецький народний вісник», що ви-

Олена Серпень вивчає історію галицьких німців з перших вуст.

дався у Львові. Також збереглося безліч історичних фотографій із життя німецької громади у Львові, які теж увійдуть до книги.

■ Наскільки важлива тема галицьких німців для світової історії?

— Для історії важливо все, без винятку. У світі про галицьких німців знають вже давно. На Заході видають книги, статті та проводять наукові дискусії на цю тему. Учасники Товариства галицьких німців, які розкидані по всьому світу, за довгі роки існування спілки з 1946 року збрали велику бібліотеку з літературою. Галицькі німці продовжували творити історію навіть після того, як покинули рідні терени. Але, на жаль, на історичній батьківщині про них знають найменше. Сподіваюся, що завдяки виходу книги українці теж ма-

різному та в різних куточках світу. І все дуже важливо.

■ Чому в Україні ця тема певний час замовчувалась?

— Така була політична кон'юнктура. Для радянської системи галицькі німці були незручними. Переважна більшість їх належала до середнього класу, майже всі галицькі німці були землевладельцями, а для комуністів це були, безумовно, класові вороги. Галицькі німці підтримували український визвольний рух та багато етнічних німців воювали на стороні Української галицької армії за право самовизначення Західної України. Серед відомих імен тих, хто боровся до кінця за свободу українців, — професор Ганс Кох, Альфред Бізінц, Фердинанд Ланг, Северин Бейгерт, Йоганн Баум та інші. Після масового переселення, коли за три холодні зимові місяці 1939-40 років із Галичини виїхало, за різними свідченнями, до 60 тисяч етнічних німців, радянські ідеологи постаралися, щоб суспільство про них скоро забуло. Сьогодні вже мало хто в Україні згадає, як раніше називалися Одиноке, Соколівка, Долинівка, Нагірне, Винники, Тернопілля, Ланівка, Мислівка, — цей список можна довго продовжувати — це все перейменовані німецькі села.

■ Ви спілкуєтесь з нащадками німців, які жили на Галичині? Що вони розповідають?

— За останній рік мені пощастило зустрітися та близько познайомитися з деякими галицькими німцями та їхніми нащадками, що живуть у Німеччині.

Пан Альфред Виндельберг — один із них, він розповів мені про свій родовід, який веде з дідів і прадідів, що переїхали до Галичини з Богемії. Його родичі у 1830 році заснували селище Мислівка в Івано-Франківській області — стара назва селища — Людвиківка. Роздивляюся новий виданий фотоальбом зі старих фотографій приватного архіву пана Виндельберга.

Із глянцевої сторінки мене дивляться щасливі струнки молоді чоловіки та жінки — його батьки та родичі в оточенні великої громади. Це було поселення мислівців, лісорубів та теслярів. Великі простори хати, побудовані ще німецькою громадою, й дотепер є гордістю селян Мислівки, тут тепер переважно живуть карпатські бойки.

Здається, що пан Виндельберг ще й досі сумує за загубленим раєм, звідки приїхали його батьки. Після переїзду до Польщі сім'я бідувала, батька забрали на східний фронт, де він потрапив у полон до росіян. Але, на щастя, всі вижили та пережили страшні воєнні роки.

Тепер пан Виндельберг та його нащадки живуть на півдні Німеччини, у Швабії. Про політику та свої почуття щодо тих подій він не хоче ділитися зі мною. Але залюбки сміється, коли я розповідаю галицькі жарти, його й досі блакитні очі світяться щастям, здається, він відчув себе маленьким безтурботним хлопчиком із далекого карпатського села. Отримала в подарунок від нього колекцію журналів Спілки галицьких німців Blickpunkt Galizien.

Згадую розповідь пана Виндельберга про те, що німці та українці завжди жили у партнерських дружніх стосунках та часто одружувалися одне з одним. Тоді разом із німцями виїхало багато українців.

Із головою Товариства галицьких німців я довго та бурхливо розмовляла телефоном — пояснювала, що я українка та займаюся приватним дослідженням. Пан Вохт Хорст живе за сотні кілометрів від мене, на півночі Німеччини. «Мені вже 72 роки, — каже він, — сил на нові справи не вистачає, а молоде покоління вже майже не цікавиться цією темою». Від нього дізналася про те, що Товариство галицьких німців фінансується з федерального бюджету. Грошей вистачає на видання газети та на деякі поточні витрати, поїздки, адже учасники спілки розкидані не тільки по всій Німеччині, а й по цілому світу.

■ Якими ви бачите німців Галичини для себе?

— Галицькі німці перетворюються поступово у мої свідомості з абстрактних історичних персонажів зі старих занедбаних цвинтарів на Львівщині на живих людей зі складними долями переселенців та біженців. Вони отримують свої імена та обличчя, свою історію, яка є також невід'ємною частиною історії моєї батьківщини. Це не тільки мертві, а й живі люди, з якими жорстко обійшлася доля, вигнавши з рідного краю у невідомість. Але як будь-які галичани, вони не здалися життєвим труднощам, а вижили та зберегли любов до батьківщини, передали жагу до життя своїм нащадкам.

1939 року 4 грудня в лютеранській кірсі на вул. Зелений у Львові німці відправили останню службу Божу. Коли будете проходити повз ту стару, але все ще красиву кірху, згадайте про наших галицьких німців та помоліться за них... ■

Оксентія ГРУБА

■ МИНУЛЕ І ДУМИ

Княжий Звенигород — повернення із забуття

На впорядкування пам'ятки Галицької Русі ЄС виділить близько 12 мільйонів гривень

Незабаром на території пам'ятки археології національного значення «Городище літописного міста Звенигород», що неподалік Львова — у селі Звенигород Пустомитівського району — розпочнеться створення історико-культурного парку «Древній Звенигород». Ініціатором та замовником проекту виступив Департамент архітектури та розвитку містобудування Львівської обласної державної адміністрації. Реалізація проекту стане можливою завдяки його перемозі у конкурсі ініціатив регіонального розвитку, у зв'язку з цим ЄС виділить близько 12 млн. грн.

Проект передбачає впорядкування території пам'ятки та центральної площі села, консервацію об'єктів та культурного шару княжої доби з метою їх збереження для майбутніх досліджень, позначення за допомогою сучасних мистецьких та технічних засобів найбільш знакових будівель княжої доби, а також трасування усієї лінії збереженої фортифікації з метою окреслення обрису ще й пізньосередньовічних та ранньомодерних укріплень, візуальну реконструкцію унікальної оборонної системи XVIII століття. Водночас вкрай необхідним є створення базової туристичної інфраструктури довкола майбутнього історико-культурного парку «Древній Звенигород», розробка туристичних маршрутів та екскурсійне обслуговування.

Стратегічний пункт Галицько-Волинської держави

Звенигород — одна з трьох княжих столиць, звідки бере витoki українська державність на Прикарпатті. Досліджувати його почали в середині XIX століття і продовжують до сьогодні.

Детально про Звенигород і його значення розповідає доктор історичних наук, старший науковий співробітник Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України Віра Гупало: «Звенигород, як столиця, був водночас найбільшим містом у цьому одиниці доленному удільному князівстві. Виступав центром торгівлі — сюди спрямовувалися усі торгові шляхи. Тут інтенсивно розвивалися ремесла, продукція яких постачалася як на внутрішній, так і на зовнішній ринки. Місто було визначним осередком духовної культури, де розвивалися писемність, музика, образотворче мистецтво. Такий важливий міський центр, безперечно, вимагав надійного захисту, яким стала складна система фортифікацій, що включала наземні укріплення та кільцеву водну лінію оборони. Продумана система укріплень Звенигорода дозволяла успішно витримувати ворожі облоги.

Розташування Звенигорода на північних околицях володінь Ростиславичів мало велике значення, оскільки місто фактично перетворилося на потужні північні ворота, шлях через які провадив углуб території українського Прикарпаття. А отже, це був важливий стратегічний пункт Галицько-Волинської держави.

Як політично-адміністративний центр удільного князівства, Звенигород — це ще й складова ланка державотворчих процесів як у Галицькій Русі, так і у всій державі. І врешті, як одне з найдавніших міст на Русі, Звенигород виступає важливим джерелом пізнання генези урбаністичних процесів в Україні. Враховуючи загал характеристики цього ствольного міста, можемо сказати, що й сьогодні сам факт існування Звенигорода, його історія продовжують відігравати особливу роль у складних сучасних суспільно-політичних процесах і обставинах. Адже місто стояло при витоків української державності, а значить, і нашої незалежності. Тому належить до вдатних пам'яток нашої культурної спадщини», — каже Віра Гупало.

Перші найдавніші кам'яні споруди Галицької Русі

Нині навіть науковці у певному розумінні відкривають Звенигород заново. «В основі наших знань про це місто лежать результати праці кількох поколінь дослідників. При цьому сам перебіг до-

Звенигород на австрійській мапі фон Міга XVIII століття.

У 1980-х роках, коли святкували 900-річчя Звенигорода, було споруджено кілька пам'ятних скульптур. Одну з них — вершника в обладунках часів Київської Русі — повинні були встановити на «Валах», однак із розвалом СРСР і економічним та соціальним занепадом фігура так і залишилася стояти там, де була споруджена, поруч із будівлями колгоспних ферм.

Фото з сайту wikimapia.org.

сліджень, що тривали понад 150 років, відображає історію розвитку археології як науки», — переконана Віра Гупало.

Початковий етап досліджень був пов'язаний із першими, ще аматорськими, кроками, які у другій половині XIX століття були скеровані передусім на обстеження Звенигорода та його околиць. Провідну роль при цьому відіграли настоятелі Звенигородської церкви свято-

Ще донедавна в історичній науці панувала думка про Звенигород як центр невеликої економічної округи. Але прийшов час для того, щоб опрацювати матеріали і повернути Звенигороду його велич і славу.

го Миколая — отці Григорій Савчинський (1802—1888) та Іван Билинкевич (1856—1930). Григорій Савчинський збирав усні перекази, що стосувалися історії давнього міста, його назви й назви окремих місцевостей довкола нього. Згодом його племінник, отець Василь Ільницький, написав першу книжку «Стародавній Звенигород» (1861).

Натомість перші археологічні розкопки пов'язані з іменем отця Івана Билинкевича. Як невтомний дослідник, він обстежував усі довколишні урочища, позначав місця виявлення знахідок, шукав давні цвинтарі та церкви.

Найбільші досягнення у вивченні Звенигорода принесли археологічні розкопки вже у післявоєнний період. Розпочалися вони у 1953 р. і тривали з невеликими перервами аж до 1994 р. Саме тоді стало можливим закладати широкомас-

Звенигород — одна з трьох княжих столиць, звідки бере витoki українська державність на Прикарпатті.

Фото з сайту uk.wikipedia.org.

штабні розкопки, що охоплювали значну площу. Це дозволило відкрити низку перших функціонально пов'язаних об'єктів, десятки речових знахідок, що визначали час існування цих об'єктів. Відтоді Звенигород почав отримувати якусь періодизацію свого існування.

Знаковими дослідженнями у вивченні Звенигорода були розкопки 60, 70 і 80-х років XX століття. У 60-х роках Олексій Ратич (1906—1975) відкрив релікти білокам'яного ансамблю — князівського палацу, церкви та усипальниці. Це були перші найдавніші кам'яні споруди на території Галицької Русі. І це довело, що Звенигород беззаперечно був князівською столицею.

У 70-х роках виявлено рештки дерев'яної церкви XII століття на розі давньої торговиці. А 1981 року Ігор Свешніков (1915—1995) вперше в Україні на широкій площі (близько 3 тис. кв. м) відкрив релікти дерев'яної забудови на північно-східному пригороді. Там збереглися зруби будинків на висоту 2-3 вінець, огорожі садиб, моцні дошками хідники, провулки, вулиці, а також ши-

редку, розповідає про шляхи та напрями розвитку міста у княжу добу», — коментує Віра Гупало.

Науковець зауважує, що ще донедавна в історичній науці панувала думка про Звенигород як центр невеликої економічної округи. Але прийшов час для того, щоб опрацювати матеріали і повернути Звенигороду його велич і славу.

Понад 300 унікальних експонатів на виставці

Співавторка проекту, молодший науковий співробітник «Рятівної археологічної служби» Інституту археології НАН України Наталія Войцещук розповідає, що питання про створення в Звенигороді заповідника постало після розпаду Радянського Союзу. «Але поки готувалися документи, 1995 року помер Ігор Свешніков, який був ініціатором проведення охоронних заходів на пам'ятці. І в 1990-х роках виникли заповідники в Галичі, Белзі, а в Звенигороді — не судилося. Та історія, вважаю, не любить незакінчених циклів, і зараз настав час, коли за підтримки небадужих ми вирішили знову підняти питання про створення заповідника та створити на його базі туристично-культурний і просвітницький центр. Але питання не в тому, щоб просто створити заповідник, а в тому, як його надалі розвивати.

Наразі, коли триває процес оформлення відповідної документації, вкрай важливо врятувати (!) ще ті рештки, які збереглися в межах пам'ятки національного значення. Передусім належить впорядкувати неймовірно захащену територію, тож ми задумали створити парк. Це буде своєрідна рекреаційна зона, де основною діяльністю стане туристична».

Наталія Войцещук каже, що з метою ознайомлення широкого кола громадськості з княжим містом створили фільм про історію Звенигорода, а також підготували виставку в Звенигородському музеї «Древній Звенигород — повернення із небуття», де представили понад 300 експонатів XI—XII століття. Вона триватиме до 1 грудня. Наталія Войцещук акцентує на тому, що представлено найцікавіші речі, які знайшли у Звенигороді від XIX століття до 2010 року, коли були останні розкопки. ■

Оксана ГЕВКО
Київ

■ ПАРАД МАРАЗМІВ

Голубий вагон біжить, гойдається...

Про користь «полезних» ідіотів

Кажуть, що гірше дурня може бути тільки дурень з ініціативою. А ще, як сказав колись вождь усіх часів і народів товариш Ілліч, велика користь від «полезних ідіотів» буває. До чого це я? Ага! «Ура! Перемога! Ворог не пройде...» — гукають у радісному піднесенні патріотично налаштовані громадяни після заяв міністра інфраструктури Володимира Омеляна, що поїзди в Росію перестануть курсувати. Що ж, тепер ми надійно забезпечені, адже жоден «зелений чоловічок» до нас потягом не прибуде. І байдуже, що прибували вони до нас на танках чи бронетранспортерах, військових літаках тощо, незаконно перетинаючи наші кордони...

А як же вантажні потяги, також перестануть курсувати? У тому й то біда, що ні! Тобто пересічному громадянину провідати своїх родичів зась, а олігархам ганяти свої товари у тил ворога можна. Хтось заперечить: а ви можете собі уявити, якби ходили поїзди до фашистської Німеччини під час Другої світової? Ні, не можу. Але й «товарняків», які б возили ворогу стратегічні чи й просто товари, теж не можу уявити. Якись подвійні стандарти, панове! Я б навіть сказала «зрада». Особливо на тлі кадрів, які не залишили байдужими нікого з українців, на яких ешелонами гонять наш ліс-кружляк у Європу. Ви думаєте, в скарбницю держави з того хоч якась копійка капне? І це чомусь пана Омеляна не обурює, не змушує на засіданнях Кабміну голосно волати про зраду...

Основним аргументом заборони курсування поїздів у Росію в пана Омеляна звучить те, що ми (тобто вони) перенаправимо вагони поліпшеного

комфорту з цих поїздів (ну не смішіть мене, бачила я ці вагони з «гравітаційними» туалетами, в які не можна заходити на зупинках — бо санітарна зона!) на внутрішні рейси, яких не вистачає. А чи не простіше купити нові, комфортні, сучасні? Нам кажуть — грошей нема, бо пасажирські перевезення збиткові (тому й «товарняки» в Росію не відмінили — вигідно). Дивна логіка, адже саме рейси на Москву були, є і могли б бути прибутковими, навіть дуже. Проста арифметика: до Москви з Києва — десь 850 км потягом; така ж віддаль і до Ужгорода. Квиток із Києва до Москви коштує (на сьогодні) 3 тис. 300 грн. (!), а до Ужгорода з того ж таки Києва можна придбати і за 325, і за 450, і за 550 грн. (беремо в середньому — десь 440 грн.). Тобто до Москви — у 7,5 раза дорожче! То де вигода? Скажімо, квиток на розрекламований «потяг чотирьох століць» із Києва до Риги через Мінськ і Вільнюс — прекрасна ідея і можливість подорожувати, налагоджувати ділові стосунки — буде коштувати 1885 грн., а відстань до Риги становить 1070 км. Знову просте порівняння: за довшу відстань ви платитимете в 1,75 раза дешевше, ніж до тої-таки Москви! То де логіка?

Якщо це політичне питання, то так і скажіть, а не прикривайтесь якоюсь вигодою. Але виникає запитання: чому ж не припинили це сполучення ще чотири роки тому, коли була реальна загроза? Саме питання безпеки спонукало владу припинити повітряне сполучення. Хто не знає (та й пам'ятає мало хто, адже минуло 50 років відтоді), нагадаю, що в Прагу першими ввійшли не російські танки, а нібито пасажирський літак Ан-24, який 21 серпня 1968 р. о 2-й ночі запросив у диспетчерської служби Празького аеропорту аварійну посадку. Замість пасажирів звідти ввійшли десантники, які захопили аеропорт і почали приймати військові літаки кожні 30 секунд! Так почалася окупація Праги.

Тепер, через чотири роки війни України з російським агресором, раптом виникло питання загрози. Та воно вже чотири роки як на повісті дня! Пам'ятаю перший рік війни: в Москву і з Москви ходять напівпорожні поїзди. Серед пасажирів — одні жінки, часто з дітьми. Це переважно бабусі, які везуть онучат із Крайньої Півночі Росії, з Тюмені або й просто з Москви в Одесу на канікули. Не чути галасу в коридорах — діти відчувають три-

вогу дорослих, а ті в очікуванні, як їх зустрінуть «бендеровці» в «рускоговорящей» Одесі. Восени назад, я впевнена, поверталася засмагли, щасливі і вже не зазомбовані дорослими діти, щоб розповісти, що ніяких снігурів в Україні не їдять і діток на хресті не розпинають. Це і є народна дипломатія, коли пересічні громадяни можуть на власні очі переконатися, як живе цим клятм «укрофашистам» і «бендерам», що відбувається у сусідній, а колись — братній країні. Часто зустрічала в потягах дорослих людей, які їхали у Жмеринку чи Вінницю, Чернігів чи Київ провідати своїх батьків (самі ж вони ще в радянські часи чи за направленням після інституту, чи «за довгим рублем» опинялися в Росії, приживалися й залишилися там жити). Тут, за гостинним домашнім застіллям у розмовах із батьками й родичами вони пізнавали тонкощі політесу, вибудовували реальну картину того, що відбувається між нами, нашими країнами, і, сподіваюсь, спадала з них пелена облуди телевізійної пропаганди.

Тепер хочуть заборонити дітям відвідувати батьків, онучам — ніжитися під нашим ласкавим сонцем і смакувати бабусиними делікатесами.

Можновладці свідомо обрубують ті тонесенькі ниточки спілкування, яке ще якимось жевріє між двома розсвареними народами. Сподіваємось на дипломатію Медведчука? Ну-ну...

І наостанок. Надія Савченко потягом прибула на зустріч із ватажками «ДНР»? Чи, може, ті диверсанти, які виконують завдання Кремля, прибувають до нас поїздами з Росії? Питання, як і відповідь, — риторичні. Знайдуться спритники, які чудовим чином налагодять трафік до Росії «напівпритомними» «бусами», які й сьогодні, без усяких заборон потягів, возять наших заробітчан на вахти до Росії, часто потрапляють в аварії, де гинуть наші ж українці (росіяни, звісно, до нас не їдуть на заробітки). І попливуть кров'ю і потом зароблені грошки наших і без того небагатих співвітчизників у кишені спритних ділків, а не в нашу державну казну, яка ще донедавна непогано наповнювалася коштами за залізничні перевезення, які, повірте, в такий спосіб не припиняться, бо життя продовжується, попри всякі війни...

Р.С. Чомусь нашим можновладцям гроші наших же заробітчан не пахнуть, звідки б ці мільярди в Україну не надходили (саме так, бо, за даними Нацбанку України, за минулий рік із Польщі було переказано 3,16 млрд. доларів, а з Росії — 1,359 млрд. доларів. І це тільки за офіційними даними, а скільки привозили просто в гаманцях — ніхто порахувати не зможе). Вони радісно звітують, що ці кривавицею зароблені гроші «оживляють» нашу економіку. То, може, хай би й надалі текли грошові потоки з тої ж таки Росії, піднімаючи, оздоровлюючи нашу кволю економіку й тим самим знекровлюючи сусідську. ■

■ ПОЛІТПАРНАС

До Дня Незалежності

Микола ЦИВІРКО
Київ

— Там «юг», а там «восток!» — дитя навчала мати...
У лісі був урок.
Ну як це перервати?
І що це є? Синдром?
На рівні хромосом?

Щось аплодують кволю.
Який там рік — і дня не діє ця «фігня»!

Артист і футболіст,
майданів, вулиць голос...
Ось «кремль» українських міст!
А чи хоча б на волос
Держави владний бур
хитнув в'язкий цей мур?

Аби відбувся народ,
чия потрібна воля?
Ну от вам: «Мови год!»

■ ОЛЕ-ОЛЕ!

Федерація наша, а команди ж чиї?

Мова агресора до Києва доведе?

Анатолій СОЛОСВЕЙ, заслужений журналіст України, генерал
Київ

Шановна редакціє! Я передплачую «Україну молоді» вже 20 років! Це газета не лише патріотична, а й завжди може допомогти, дати відповідь на питання, які хвилюють читачів.

Звертаю Вашу увагу на такий кричущий факт: футбольні команди української прем'єр-ліги «Зоря» (Луганськ) та «Олімпік» (Донецьк) за 27 років Незалежності не спромоглися поміняти написи на своїх логотипах державною мовою. Чи працівники Федерації футболу України, які відповідають за це, не дуже грамотні, не розуміють, у чому справа, чи, може, «клеять дурня»? А «Зоря» до того ж виступає ще в Єврокубках! Це ж треба так не поважати свою державу...

Два роки тому я вже писав про це неподобство у Федерацію футболу, але їм, мабуть, не до цього. Не гнівить, панове футбольні функціонери, уболівальників!

І ще: чому на стадіоні «Чорноморець» не переробили напис із чужої мови, а який недолугий «спеціаліст» робив оголошення по стадіону «Металіст» на матчі «Шахтар» — «Динамо» (суперкубок) мовою агресора? У народі навіть кажуть, що «Зоря» представляє «ЛНР», а «Олімпік» — «ДНР». Невже це правда?

Слава Україні! ■

Місто Новоград-Волинський на Житомирщині раніше мало красиву назву Звягель. Ця місцина на березі річки Смілки, що впадає у цьому місці в Случ, уперше згадується в Іпатівському літописі 1257 р. За часів Великого князівства Литовського містом володіли князі Звягельські (звідки й походить назва містечка), а з 1502 року — Костянтин Острозький, який і збудував тут замок. Фортеця до 1648 року була непорушною, але в результаті української визвольної війни була частково зруйнована. Час поруйнував решту. Тепер про неї нагадують лише кілька фрагментів стін та фундамент. Загалом від старого міста не залишилось ні ринку, ні ратуші, ні костелу, ні князівського палацу. Самі залишки фортеці місцеві жителі називають просто «стіною». За часів незалежної України було проведено реставраційні роботи, надбудовано вежу та поставлено дзвін. Звягель було перейменовано в Новоград-Волинський ще в 1793 році, коли Волинь ввійшла до складу Російської імперії. У 1871 році тут народилась поетеса Леся Українка (Лариса Косач-Квітка). За радянський часів на місці величного костелу збудували Будинок культури імені Лесі Українки, але не він став місцем паломництва любителів поезії, а будинок, у якому народилася майбутня поетеса.

■ ПРОПОЗИЦІЯ

Наша відповідь Путіну, або Як АТОВці пишуть листа в Кремль

Михайло КУКОБА
с. Очеретяне, Семенівський район, Полтавська область

Шановна редакціє «Україна молоді»! У мене до вас така пропозиція: чи не можна попрохати вашого художника Володимира Солонька намалювати картину й надрукувати у вашій газеті, якщо це, звісно, не пахне криміналом, як АТОВці пишуть листа Путіну. З великою пошаною. ■

■ НАЦІЯ

«Ми мусимо навчитися чути себе українцями...»

Програмні цілі для співвітчизників від Івана Франка й арабські сюжети в його казках

Теймур АТАЄВ
Львів — Баку

Неможливо говорити про Львів, не згадавши про Івана Франка — видатного просвітителя українського народу, який народився 27 серпня 1856 року в селі Нагуєвичі Дрогобицького повіту за Австро-Угорщини. Зі Львовом життя його пов'язуватиме з 1875-го, коли, закінчивши Дрогобицьку гімназію, вступив на філософський факультет Львівського університету. Неймовірної широти особистість, чії думки актуальні у всі часи, і не тільки для України! Напевно, тому варто поглянути на його спадщину трохи глибше.

Щоб не бути у ролі ковадла

У 1905 році Іван Франко виступив з програмною заявою — «Одвертим листом до галицької української молоді». Найважливішими завданнями української інтелігенції він вважав створення української нації (на основі «значної етнічної маси» народу) — «цільного культурного організму», здатного «до самостійного культурно-політичного життя» (виключаючи спроби «асиміляції» з будь-якої сторони). При цьому просвітець актуалізував залучення українців до «загалююдських культурних досягнень, поза якими жодна нація і жодна держава не можуть відбутися».

Звідси — необхідність будівництва «власних шкіл»; вироблення «освітньої традиції», наявність перейнятого освітніми народолюбивими думками духовенства; написання творів художньої літератури, що зможе «задовольняти духовні потреби величезної маси»; створення періодичної преси, належної забезпечувати «систематичне підтримання національного прапора»; виховання «сильної фаланги вповні свідомих і на висоті сучасної освіти стоячих репрезентантів у законодавчих тілах». Без реалізації всіх цих пунктів «наша Україна знову опиниться або в ролі ковадла, на якому різні чужі молоти вибиватимуть свої мелодії, або в ролі крілика, на якому різного роду прихильники вівісекції знову заохочуть доконувати своїх експериментів».

«Ми мусимо навчитися чути себе українцями — не галицькими чи буковинськими українцями, а українцями без офіціальних кордонів» — це одна з найважливіших фраз Івана Франка. Це відчуття «повинно стати не просто фразою, а мати реальне практичне застосування». Для всіх без винятку важливо «пізнати свою Україну в її етнографічних межах», знаходитися з її суспільними проблемами — пережити навіть найменший біль країни і відчувати радість навіть за мінімаль-

Франкові настанови актуальні для сучасників.
Фото з сайту osvita.lviv.sch.in.ua.

ний успіх. Тільки так кожен може стати «дійсною практично частиною» України.

А тому «наш голосний, фразеологічний та в більшій частині нецирий, бо ділами не попертий патріотизм мусить уступити місце поважному, мовчазному, але глибоко відчутному народолюбству, що виявляє себе не словами, а працею». Дуже симптоматично, що у визначенні Івана Франка патріотизм — це «не сантимент, не національна гордість», а «тяжке ярмо», покладене долею на плечі.

У визначенні Івана Франка патріотизм — це «не сантимент, не національна гордість», а «тяжке ярмо», покладене долею на плечі.

Так, він конкретизував відсутність у нього любові до «занадто завзятих» польських «патріотів», уста яких «сповнені Польщею, а серце холодне до скорботи польського селянина і найманця». Використовував він і фразу «патентовані патріоти».

Ось як зневажливо Іван Франко висловлюється про псевдопатріотів:

*Усе я бистро виджу,
Все оплюю, все збриджу,
Все сквашу, все розстрою,
Всіх гіркістю напою.
На кожного підсіння
Положу підозріння —
І все те, все буквально,
Я вчиню так формально,
Спокійно, і прилично,
І вповні методично,
Що все уйду скандалу,
Не нюхну криміналу.*

Потрібно, закликав Іван Франко, «невпинно працювати над собою», здобувати «теоретичне й практичне знання», готуючи з себе серйозних людей,

«повних любові до свого народу і здібних виявляти цю любов не потоками шумних фраз, а невтомно тихою працею».

Цього вимагає і нинішній історичний період, і «вдвоє сильніше буде їх потребувати велика історична епоха, при якій всій нашій Україні вперше в її історії посміхнеться хоч трохи повна горожанська та політична свобода».

Традиції толерантності

Такий погляд Івана Франка на українську державність і українське суспільство охо-

лював і тему релігійної толерантності. Але проявилася вона у творчості цієї унікальної особистості в особливий спосіб, не шаблононо. Наприклад, у праці «До питання про перекази про Магомета у слов'ян» він дуже своєрідно підійшов до висвітлення ісламської теми.

Тут Іван Франко спростував думку про виключно негативну роль мусульман щодо слов'янського світу, відзначаючи, що в регіонах, де вони «здобули собі повне панування, у багатьох відношеннях проявляли гуманність, терпимість до іновірів, надаючи їм доступ до цивілізації». У «релігійному і церковному» форматі християни користувалися «досить значною автономією». На основі текстів сербських народних пісень Іван Франко навіть доходить до висновку, що османські султани «неодноразово виступали благодійниками християнських церков».

Знамениті казки Івана Франка «Абу Касимові капці» і «Коваль Бассім» ґрунтуються на арабському сюжеті, взятому з німецькомовного видання «Тисяча і один день». Через сюжет «Абу Касимових капців» Іван Франко демонструє своє неприйняття будь-якої форми монархічного правління, одночасно піднімаючи тему прав і свобод людини (проводячи алегоричну паралель з суспільством Австро-Угорської імперії, у складі якої тоді була Галичина). Так, судова практика в «Абу Касимових капцях» нагадує австрійську, а не східну: суддя в уніформі пише протокол, має штемпель і не вимагає такси — всі ці слова з українських (австрійських) реалій епохи Івана Франка.

У свою чергу, одна з основних ідей казки «Коваль Бассім» — протест проти абсолютної влади монарха і прагнення до свободи та волі окремої особистості. Зовні, звичайно, казка про Бассіма — східна. Але, як помітно, її сюжет став для Івана Франка способом інтегрувати в смислову тканину твору безліч загальнолюдських ідей. Письменник фактично створив маніфест волелюбності, виступив проти поневолення простих людей та абсолютної монархії.

Крім того, в поемі звучить і дидактичний мотив — повчання Івана Франка про важливість праці для отримання результату, про невідворотність перемоги добра над злом і про необхідність піклуватися про себе самим, не чекаючи милості зверху (від царя або влади). Головний же лейтмотив твору — все та ж тема прав людини, за які потрібно боротися. ■

■ МЕДІА ДЛЯ МАС

Знаття — сила

95-річчя відзначає науково-популярний журнал

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

Життєвий шлях журналу «Наука і суспільство» — аж 95 років. Свій день народження видання відзначає у серпні. Нещодавно у Товаристві «Знання» України з цієї нагоди відбувся «круглий стіл» із презентацією історичних публікацій і виступами тих, хто творив і творить журнал.

Презентував присутнім журнал його головний редактор Дмитро Єсипенко, кандидат філософських наук, заслужений працівник культури України, заступник голови правління Товариства «Знання» України.

Зустріч за «круглим столом» провів голова правління Товариства «Знання», член-кореспондент НАПН України, доктор філософських наук, професор Василь Кущерець. Він нагадав: «У серпні 1923 року в Харкові у кіосках періодики і у торбинках листоніш з'явилася нове видання — республіканський науково-популярний журнал «Знаття» (згодом — «Знання»). Орган Головополітосвіти Наркомосу УРСР — журнал «Знання» мав велику популярність і виходив упродовж 12 років. Щомісячний науково-популярний журнал правління товариства «Знання» УРСР «Наука і суспільство», перший номер якого вийшов у 1951 році, продовжив і далі розвивув відповідно до нових умов і завдань основної лінії, напрямки і традиції журналу «Знання», став його прямим спадкоємцем. Ось чому віднині на його титульній сторінці друкується: «Заснований у серпні 1923 року».

Нині «Наука і суспільство» творчо знайомить український загал із досягненнями української і світової науки, матеріального виробництва і духовного світу; долучає українців до вивчення багатющої історії. У журналі свого часу друкувалися, зокрема, Василь Кремень, академік НАНУ, президент Товариства «Знання» України, Костянтин Ситник, академік НАН України, Василь Кущерець, голова правління Товариства «Знання» України, доктор філософських наук, Петро Саух, ректор Житомирського державного університету імені І.Франка, доктор філософських наук, Олена Любовець, доктор історичних наук, Микола Дмитренко, доктор філологічних наук.

Науково-популярне видання активно співпрацює з Чернігівським літературно-меморіальним музеєм-заповідником Михайла Коцюбинського, Черкаською обласною універсальною науковою бібліотекою імені Т.Шевченка, Одеською національною науковою бібліотекою, Чернівецькою обласною універсальною науковою бібліотекою імені М.Івасюка. Науковці, бібліотекарі і музейники надсилають до журналу матеріали про видатних людей свого краю, пишуть про свої досягнення і проблеми.

«Журнал виходить 6 разів на рік, тобто один раз на 2 місяці. Він пройшов 95 непростих, відповідальних і стверджувальних років. Ми намагаємося бути цікавим, потрібним людям виданням, активно відповідати мему на всі читачькі запити й побажання щодо тематичного насичення та якості матеріалів, які будуть публікуватися в журналі», — розповідає Дмитро Єсипенко, головний редактор. ■

Вікторія КОТЕНОК

Незабаром більшість українських театральних закладів відкриють двері після літньої відпустки і запрошуватимуть на нові прем'єри, дивуватимуть цікавими прізвиськами акторів-режисерів-драматургів на афішах. У переддень нового театального сезону варто подати своєрідний зріз минулого. Аби збагнути, яким «повітрям» дихали театри: які проблеми на часі, які меседжі закладені постановниками у вистави.

Одним із помічників в театральному орієнтуванні є щорічний Міжнародний фестиваль «Мельпомена Таврії», який відбувся у 2018 р. уже двадцятьте! Його організатори завжди намагаються зібрати у програмі кращі українські прем'єри, а також запросити з цікавими виставами театри із закордону.

Цьогоріч «Мельпомена Таврії» згуртував митців та колективи з 12 українських міст і 12 країн світу. Афіша складалася з майже 70 вистав від 57 театрів. Окрім того, було проведено чимало інших заходів — майстер-класів, літературних зустрічей, концертів, художніх виставок, соціальних акцій тощо. Ключовий меседж ювілейного фестивалю — «Фестиваль збирає друзів».

Що таке дружні стосунки і чи існують вони сьогодні, що таке людяність і яких моральних законів дотримується сучасна людина, де межа між приятелюванням і ворожістю — ці питання більшою чи меншою мірою зустрічалися чи не в кожній виставі. Оскільки на фестивалі було дуже багато постановок на тему війни, цікаво було провести паралелі, наскільки людина по-братерськи, толерантно і гуманно поводить себе у воєнний час. І навпаки — під час миру. Зрештою, вималювалася несподівана дефініція: незважаючи на всю жорстокість війни (коли кожної миті на вагах стоїть питання життя і смерті), не у всіх кам'яніють серця — чимало людей готові на ризик і самопожертву заради життя інших. І навпаки: у мирний час так багато байдужих, не здатних на розуміння чи співчуття. Або ж таких, котрі, мов вовки, готові роздерти один одного через дрібниці чи примхи.

Людяність під час війни

Миколаївський український театр драми та музичної комедії представив на фестивалі дуже масштабне епічне полотно — рок-оперу «Біла ворона» Юрія Рибчинського (лібрето) та Геннадія Татарченка (музика). Режисер вистави Максим Голенко переосмислив історію про Жанну Д'Арк, яка боролася за свободу французького народу на початку XV століття, і адаптував її до подій на Майдані 2013-2014 років. На сцені розгортаються у точній послідовності всі події Революції гідності, а сама Жанна є уособленням усіх тих небайдужих людей, котрі боролися за права, справедливість, свободу вибору. Орлеанська Діва у трактуванні М. Голенка є своєрідним збірним персонажем героїв Небесної сотні — звичайних людей, які стали символом волі і правди.

«Біла ворона» — цілісна й видовищна постановка у художньому, музичному, виконавському, пластичному і технічному плані (диригент В. Урес, хормейстер Л. Головащенко, балетмейстер М. Булгаков, художник А. Локтіонова). Сміливе режисерське рішення, яскраві костюми і грим, бездоганне й проникливе акторське виконання, живий музичний супровід (оркестр розміщено на ар'єсцені), чіткі й оригінальні танцювальні сцени — все точно працює на головний меседж вистави: людина XXI століття готова на самопожертву заради щастя ближніх, якщо нею керують відданість, безкорисливість, небайдужість, чистота намірів і віра у Бога.

Київський академічний Молодий театр у виставі «Саша, винеси сміття» за п'єсою Наталі Ворожбит теж торкається недавніх подій на Майдані, а також їх продовження — війни на сході (режисер — Тамара Трунова). Проте у більш інтимному, камерному форматі — на прикладі однієї української сім'ї. «Саша, винеси сміття» — це щемлива, драматична і водночас комедійна історія про жінку Катю і її дочку Оксану, які після смерті Саші (другого чоловіка Каті) продовжують його бачити й розмовляти з ним. За життя Саша був військовим, якого зневажали і принижували: державна, яка давала «карамельну» зарплату, дружина, яка змушена була стати годувальницею сім'ї. Через це

він пиячив і був злим. А помер просто через необережність, полізнувши у ванній кімнаті. Та коли почалися військові операції на сході — чоловік завзято жадав повернутися з того світу, ще й прихопити з собою весь офіцерський склад. Нарешті настав час, коли він зможе довести всім, що він чоловік, захисник, герой. А не просто ганчірка, об яку всі витирали ноги. Та дружина не пускає його, мотивуючи свою відмову тим, що не зможе пережити подвійної втрати.

Постановка «Саша, винеси сміття» Тамари Трунової дуже глибока і прониклива. Ставить на ваги питання життя і смерті, поваги і презирства, намагається знайти причину бід і поневірянь сучасних сімей. А також натякнути на знівельоване нині ставлення до чоловіків; знайти причину бажання сучасної жінки домінувати і приносити себе в жертву.

Втрата орієнтирів у мирний час

Післявоєнний період хоч і спокійний, проте морально і психологічно нелегкий. Особливо для тих, хто бачив жахіття війни. Люди намагаються повернутися до звичного або почати нове життя, переосмислюють цілі свого існування, знову намагаються побудувати дружні та любовні стосунки. На цю тему Київський театр імені Івана Франка привіз на фестиваль ліричну післявоєнну драму Юрія Одинокого «Три товариші» (автор — Еріх Марія Ремарк).

Це вистава про людей, які прагнуть відданої дружби і щирого кохання, однак ніяк не можуть адаптуватися до мирного життя після Першої світової війни. Герої намагаються по-новому осмислити, що таке свобода, відкрити нові істини, шукають сенс життя. Проте у всіх їхніх бесідах проглядає світова скорбота та абсолютна внутрішня самотність. Тому всю свою віру в майбутнє вони топлять в алкоголі. У «Трьох товаришах» Юрій Одинокий розповідає про труднощі, з якими стикаються люди після війни, закликає до небайдужості і підтримки один одного. А також показує неабияку жагу людини до життя, любові, мирного буття.

Події вистави «Різня» Київського Молодого театру розгортаються у мирний час. Однак на сцені відбуваються справж-

■ ЧАС «Т»

Зняти 3D-окуляри і заново вчитися любити

Людяність під час війни і миру в постановках театрів Києва, Херсона і Миколаєва

ні «баталії» (режисер — Влада Белозоренко, автор — Ясмiна Реза). Дві сімейні пари зійшлися, аби порозумітися й залагодити конфлікт, який стався між їхніми 11-річними синами. Однак бесіда перетворилася на словесний мегаемоційний поєдинок: з'ясування стосунків, обов'язків, моральних принципів. І, зрештою, закінчилася загальним перемир'ям-сп'янінням-нудотою.

У цій ексцентричній комедії Влада Белозоренко показує, як люди і без війни бувають сповнені ненависті, злоби, нетерпимості, тобто самі себе «пожирють». А деякі через дрібниці навіть готові зубами вцепитися одне в одного, аби тільки довести свою правоту. Через тотальну неповагу і небажання домовитися, просто почути один одного відбувається поступове знецінення сімейних стосунків.

Ще глибше цю тему розвиває режисер у наступній своїй роботі — виставі «О два» Київського «Дикого театру» (автор — Іван Вирипаєв), яка теж була представлена на «Мельпомені Таврії». Сучасна молодь пробує розшифрувати і пристосувати до сьогодення вищі моральні закони — заповіді Божі: «Не вбивай», «Не чини перелобу», «Не роби собі кумира і всякої подобі з того, що на небі вгорі або на землі внизу, і що у воді, під землею: не поклоняйся їм і не служи їм», «Не жадай дому ближнього твого, не жадай жони ближнього твого...» та інші.

Молодь розгублена і не знає, яких законів нині дотримуватися. А вже з газет і екранів телевізорів щоразу розкажуть: чоловік убив свою дружину... жінка зраджує своєму чоловікові... втретє розлучилися... вп'яте розписалися... викинули дітей на вулицю... Словом, орієнтири начисто стерті, а де шукати нові, ніхто не знає. Творці вистави «О два» намагаються розібратися, чому люди перестали любити і цінувати один одного, чому про Бога вони згадують лише на вихідних і по святах, чому кумиром нинішнього покоління є секс, чому заради «головного» люди роблять багато поганих вчинків?

«Біла ворона».

«Скривджені. Росія». Фото Вікторії КОТЕНОК.

Однак найжирнішу крапку в темі людської ворожості і зневаги на фестивалі поставив режисер Сергій Павлюк у виставі «Скривджені. Росія» Херсонського театру імені Миколи Куліша (автор — Андрій Курейчик). На сцені сім туалетних кабинок, в яких наодинці перед собою сповідаються сім героїв. У кожного свій лідер-кумир, кожен вірить у свого Бога, у кожного своя правда. Судячи з їхніх слів, вони ніби прагнуть щастя й бажають усім добра. Але серця і думки переповнені такою ненавистю, що вони починають мстити і «зачищати» всіх своїх надуманих во-

рогів. Тобто своїх же родичів, сусідів, друзів, земляків. Сергій Павлюк цією виставою намагається на внутрішню сліпоту людей, тотальну втрату цінностей, відсутність будь-яких морально-етичних законів, про страх і ненависть, які керують світом сьогодні. На прикладі цієї трагічної історії, де, умовно кажучи, брат вбиває брата, режисер наче закликає людей схаменитися: зняти 3D-окуляри зі своїх очей та «ікони» кумирів зі стін, вийти зі своїх темних нір і заново почати вчитися один одного чути і бачити, поважати і допомагати, дружити і любити. ■

БІОГРАФІЇ

Симон Петлюра:

боротьба за правду триває

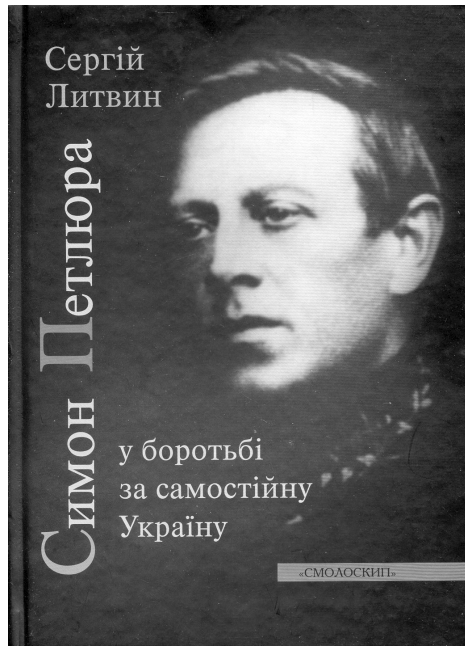
Олег КОЦАРЕВ

До соті річниці української революції — дослідження історика Сергія Литвина «Симон Петлюра у боротьбі за самостійну Україну» (К.: Смолоскип, 2018). Об'ємна, майже на сімсот сторінок, праця присвячена життю та політично-військовій діяльності Головного отамана УНР, чільного лідера руху за українську незалежність.

Свою книжку Сергій Литвин розпочинає з огляду різноманітної літератури та документальних джерел, присвячених Симону Петлюрі. Далі він розповідає про родину Петлюри (серед її членів є, наприклад, фундатори Іонівської церкви в Києві), молоді роки політика, його журналістську діяльність. Але, звісно, більше уваги автор приділив рокам революції та війни за незалежність.

Сергій Литвин змальовує Симона Петлюру як одного з головних активістів надважливого процесу українізації армії 1917 року. Це був момент, коли Україна ще входила до Росії під керівництвом Тимчасового Уряду, Центральна Рада мала доволі слабкі повноваження, можливості (та й рішучість), і навіть ідея автономії втілювалась повільно та з перешкодами. Але саме тоді розпочався масовий рух «українізації» армії — створення з російських солдатів українського походження окремих частин, що мислилися як підґрунтя майбутнього українського війська. Петлюра був одним із координаторів цього процесу, а також своєрідним «модератором» між радикально налаштованими солдатськими масами та поміркованою й позбавленою маневру Центральною Радою.

Чималий розділ присвячено активності Петлюри під час першої українсь-

ко-більшовицької війни кінця 1917-го та початку 1918 року. Тоді він виступив організатором Гайдамацького коша Слобідської України та безпосередньо брав участь у боях цього з'єднання. Зокрема — й в оборонних боях під Києвом.

Литвин описує участь Петлюри в придушенні оспіваного Довженком більшовицького повстання на Арсеналі, в інших тодішніх операціях. Після укладення угоди з Німеччиною та Австро-Угорщиною кіш був серед тих українських загонів, які визволили від більшовиків Бердичів, а потім увійшли до Києва на день раніше за війська нових союзників.

У дискусійному питанні оцінки Гетьманату 1918 року позиція Сергія Литвина однозначна. Він вважає диктатуру Павла Скоропадського явищем деструктивним і стратегічно антиук-

раїнським. Позитивні моменти кількох місяців урядування гетьмана (відносна економічна стабілізація, приглушення безладів і розбудова культурної інфраструктури) він трактує як дуже тимчасові, часто не надто пов'язані з зусиллями гетьмана та його уряду. І вони, на думку історика, аж ніяк не могли переважити негатив — брак навіть теоретичної налаштованості гетьмана і його команди на побудову повноцінної незалежної держави, абсолютна проросійська орієнтація, створення російських військових частин, віддання стратегічних державних галузей у російські руки та наївні, утопічні спроби загнати «джина революції» назад «у лампу», що в перспективі лише підсилювало майбутній вибух.

Після перемоги протигетьманського повстання Симон Петлюра став одним із лідерів Директорії, а згодом і фактичним головою держави УНР. Трагічна історія боротьби за незалежність Української Народної Республіки та поразки цієї боротьби сповнені суперечностей. Різні учасники подій, різні мемуаристи й історики по-своєму розставляють акценти. Зокрема, й у питанні ролі головних особистостей. Чи занепасть Петлюра цю боротьбу, чи, навпаки, був її безальтернативним лідером і символом? Сергій Литвин досить детально зупиняється на цих дискусіях і переконує, що Симон Петлюра таки був єдиним адекватним на тоді провідником УНР. І якщо в багатьох локальних питаннях на кшталт придушеного заколоту Болбочана чи «гойдалках» лівіших і правіших урядів можуть бути різні фахові точки зору, то в одному точно неможливо заперечити історичну правду: Петлюра справді залишився в боротьбі за незалежність до самого кінця та ніколи не відходив від цієї лінії.

Сергій Литвин докладно висвітлює й перебування Головного отамана в еміграції. Згадуються факти важкого фінансового становища й підтримки меценатів або така маловідома подія, як зустріч Петлюри з Курбасом у Швейцарії в середині двадцятих років (хоча тут є підозра, що йдеться все-таки не про режисера Леся Курбаса, а про дипломата Зенона

Курбаса).

Якщо говорити про загальну автоторську стратегію книжки «Симон Петлюра у боротьбі за самостійну Україну», то це не лише розповідь про події з життя і за участі Петлюри, а й великою мірою — боротьба з міфами, стереотипами навколо постаті Петлюри чи просто з тезами опонентів-істориків.

Звісно, в цьому сенсі кульмінаційний момент — розповідь про вбивство Петлюри. Сергій Литвин аргументує, що вбивця, Шварцбард, зовсім не був просто пристрасним анархістом, який хотів помститися за єврейські погроми, а що він виконував завдання від ГПУ. Так само Литвин обстоює думку, що імідж «погромника» Петлюри нав'язали суто з політичних міркувань, наводять докази, як керівництво УНР регулярно намагалося боротися з єврейськими погромами, відповідальних осіб ув'язнювали та навіть розстрілювали. Історик наголошує, що інші армії, які воювали на території України, самі регулярно влаштовували єврейські погроми — особливо системно цим займався білий рух. А у випадку з військами УНР цією ганебною справою відзначалися не дисципліновані регулярні підрозділи, а малоконтрольовані отаманські загоны чи, за тодішньою термінологією, «розкладені» частини (тобто деморалізовані, здеградовані до рівня банд).

Головними перевагами книжки Сергія Литвина варто назвати, по-перше, масштабність і широту охоплення подій і тенденцій, а по-друге, надзвичайно активне використання архівних матеріалів, численні посилання на першоджерела. «Симон Петлюра у боротьбі за самостійну Україну» — книжка, після якої можна скласти власну думку про описані в ній події та осіб, ба, більше, кожен читач отримує дороговказ, де йому пошукати більше інформації, якщо його зацікавив якийсь окремий момент цієї складної та важливої теми. А вже надалі тривають не просто дослідження про постать Симона Петлюри — триває боротьба за правду про нього та про коротку, але гучну історію Української Народної Республіки. ■

Костянтин ДИКАНЬ

Подейкують, що навесні 1935-го міністр закордонних справ Франції П'єр Лаваль прохав Сталіна зробити дещо для католиків Советського Союзу, що поліпшило б стосунки Франції та Ватикану. «Отакі, — посміхнувся Коба, — Папа! А скільки в нього дивізій?». За Папою Пієм XII не заіржавіло: «Передайте моему синові Йосифові, що з моїми дивізіями він зустрінеється на небесах».

У 1935-му ж майбутній кардинал, член Східної конгрегації, Митрополит Галицький, Верховний архієпископ Львівський — предстоятель Української греко-католицької церкви Йосиф Сліпий (як Верховному архієпископу йому належав титул «Блаженніший») обіймав скромну посаду архідіякона Львівської митрополічної капітули. Здавалося б, на ще молодого та вже знаного професора-богослова чекає успішна наукова та церковна кар'єра. Проте доля визначила йому інший шлях — тяжку долю страждань і християнських випробувань, які зробили Йосифа Івановича Коберницького-Дичковського (Митрополита Сліпого) чи не найвизначнішим українцем світу.

Примхлива пані-фортуна визначила, що менш як за тридцять років безбожні советські бензи задовільняють вимоги бездивізійного Папи й спровадять Митрополита Сліпого з таборів безкрайого Сибіру до Риму. Відтак у 1963–1964 роках у нього з'явилася можливість скласти автобіографію: Йосиф Сліпий, «Спомини» (Х.: Фоліо, 2017).

Спогади характеризують Митрополита як затято чесну людину-реаліста. Дрібка везіння й перст Божий допомогли йому вижити у таборах: «Кожний етап

МЕМУАРИ

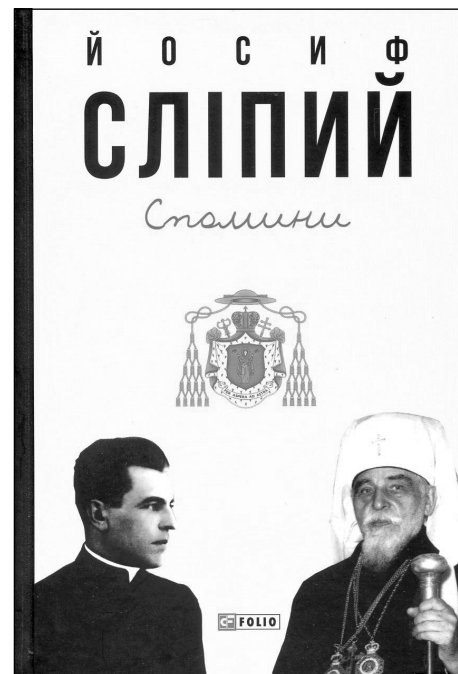
Йосиф Сліпий:

спогади про нелюдськість

— це страшний хрест Божий, і саме описування його — то величезна мука. Серед бандитів, серед голоду і холоду, без можливості полагодити свої навіть найкращі потреби, знущання конвою, грабежі і тому подібне». Ці слова можуть видатися перебільшенням хіба для тих, хто змалку зростає в атмосфері мату, злодійства, брехні, забобонів і мракобісся.

Під час ув'язнення Й.Сліпий часто хворів, був на межі зі смертю (одного разу його врятував литовський «лісовий брат» пеніциліном), йому декілька разів ламали руки, він мав обмороження тощо. Від сваволі конвою-бандитів і «малолеток» його рятували вояки УПА, повага галичани і доля. Видається, що сам Митрополит бачив себе передовсім науковцем-богословом, а мав існувати серед кримінальників, тупих слідчих і наглядачів. 18 років у нелюдських умовах таборів, етапів, пересилок.

Галичани здебільшого не були заможними, проте родина Й.Сліпого не бідувала. Утім, дитячо-студентське життя майбутнього професора, ректора семінарії та Львівської Богословської академії, редактора щоквартального журналу «Богословіє» забезпечувалося не гістечками: митрополит не гребував чорним хлібом. А ще й допомагав нужденним. Що вже казати про «життя» в Країні Рад: «Харч був такий, що замало, щоби жити, а за-

багато, щоби вмерти», — це не манірність розбещеного клерикала, а констатація советсько-сибірської дійсності. Тим паче, що Митрополита тримали переважно на півночі: Приполяр'я, Сибір, Мордовія.

Й.Сліпий наголошує, що погром УГКЦ здійснено у неправовий спосіб, він не підкріплений жодним законом, а тому Митрополит його ніколи не визнавав і не

йшов на жодні компроміси чи переговори, пов'язані зі зміною статусу УГКЦ. Маловідомо, та советська влада намагалася підкупити Митрополита, пропонуючи йому Київську катедру: пост православного митрополита Київської РПЦ. Звісно, він відмовився.

Водночас Й.Сліпий поза його волею був долучений до спроби переговорів між СРСР і Ватиканом, які проводило відомство Берії («Госужас»). Як відзначив Митрополит, це мало би робити МЗС. Тому для звинувачень Берії в державній зраді, на думку Й. Сліпого, підстави були. Прихильники ж Берії, навпаки, в цих рядках Митрополита знайдуть підтвердження «прогресивності» кривавого сатрапа Й. Сталіна.

11 жовтня 1963 року Митрополит на Вселенському соборі Католицької церкви запропонував створити патріархат Української Католицької Церкви. З весни 1975-го Й.Сліпий іменував себе патріархом (власне й спомини 1963 року підписано «Йосиф Патріарх»), хоча Рим офіційно такий статус за ним не визнавав. Великий поляк і друг України Папа Іван Павло II, приймаючи Йосифа Сліпого, з поваги до його заслуг як людини і Верховного архієпископа з патріаршими правами, сам підійшов для привітання.

На синоді Української греко-католицької церкви, проведеному Й. Сліпим у 1973 р., була ухвалена конституція патріархального устрою для УГКЦ. Тож владі варто дбати не лише за Томос про автокефалію від Вселенського патріарха. З Папою Римським також потрібно працювати. ■

Редактор сторінки
Костянтин Родик
rodyk@meta.ua

Тетяна ЗІНЧЕНКО

Кулінарні захоплення Марти Гулей — дуже серйозної киянки, яка займається статистичним аналізом та базами даних, пише процедури, рахує дескриптивні статистики, володіє англійською та японською мовами — явно від бабусі-львів'янки, про яку внучка пише з неприхованим захопленням і любов'ю.

«Хто ще не знає — у мене є бабуся, пані Ірина — диригент кухні і перша скрипка легкої іронії, львів'янка, не будемо казати в якому поколінні, бо такі цифри навіть вголос не говорять.

Бабуся моя — маестро. Маестро цвібаків, плячків, безе, галяреток і всього того, що здатне засолодити душу. А ще вона надзвичайно вправна в стравах гострих, і не важливо, чи то на хліб намазка, чи ікра з баклажанів, чи слово — в неї все вдається з перцем!

Бабуся вона така: приїду — спече мені плячок, а в крем додасть трохи іронії і того свого словесного перцю!» — розповідає Марта Гулей, яка, до всього, з бабусиними рецептами передає весь колорит кухонної справи, розкішну говірку і підтримує бабусин гумор, легку іронію у заданому напрямі. Справжня внучка своєї бабусі!

«Моя бабуся дуже переживає через те, що з руками в мене не вродило, і час від часу лише мені маленькі цидулки з фамільними переписами. Чесно кажучи, більшість тих переписів я собі клею до бльокнота і навіть не пробую готувати — навіть від прочитання того починають боліти руки! А декотрі я старанно намагаюсь повторити».

Цвібакоч

«Кому там обіцяла цвібакоч — тримайте, перепис фамільний, того, як спечете, дякувати треба не мені, а моїй бабці, прабабці і ще кільком бабцям по маминій лінії. Перепис настільки простий, що навіть я — людина з дуже корчуватими руками, то спечи вдала!» — Марта, як і бабуся, до справи підходить з гумором, так простіше!

«Що нам треба? Рука — 2 штуки, в кого є більше, то хай буде. Міксер — 1, можете і вилкою то калапуцькати, але то довго. Світло — 220 (перед тим як пекти, перевірте, чи за світло заплачено). Форма для випічки і пергамент — можна замінити тою новою формою з силікону. Духовка — 1 штука, не заміняєсі. Миска — 2 штуки, велика і маленька (сухі, ні краплі води!). Яйці — 4 штуки, холодні (то є важко). Мука — 1 горня повніське. Цукор — 1 горня. Оцет — 1 столова ложка. Ябло — два.

Відділяєм білки від жовтків (білки в одну миску — жовтки у другу). Берем міксер (ну чи вилку, то вже для тих, хто нерви має залізні), збиваєм білки у піну, сипем туди наш цукер і збиваєм, поки та піна не буде стоєча. Далше мішаєм ложкою жовтки, виливаєм їх зверху на білки, сипем муку, туди ж ложку оцету — й акуратно перемішуєм, аби білки не впали.

Стелим форму пергаментом (то ше маргарином набацьгати треба), ріжем ябка плястерочками — не дуже тонко, але і не грубо, то все даєм в форму, а наверх кладем наше тісто (то то же білки, жовтки, цукер, мука і оцет).

Бабусин цвібакоч.
Фото з нашого архіву.

Пхаєм у розігріту духовку 180° на 35-40 хвилин, і всьо, готово! У час, поки то всьо печесі, можна з Нуською на балконі про сушідів поговорити!».

Думаю, що, коли з кумою наговоритесь про сусідів, захочеться ще щось утнути! Приміром, приготувати кабачок за рецептом Мартиної бабусі. Діти, які кабачків не сприймають, каже Марта Гулей, цей їдять із задоволенням.

ВЛАСНИЙ ДОСВІД

Цвібакоч і кабачок

Рецепти з говіркою від пані Ірини зі Львова

Марта Гулей.

Кабачки із задоволенням

«Цей рецепт — із тих, які я намагалась повторити, і в мене все вийшло з першого разу, — розповідає внучка львів'янки пані Ірини. — А ще й сезон кабачків — гріхом не поспробувати.

Для того перепису нам треба: руки — сего разу треба дві, того по-телефону не поговорите, коли будете готувати! Газ або плитка електрична — за газ ну чи за електрику має бути заплачено. І субсидії мають бути давним-давно вже оформлені, за те не будем навіть розжовувати!

Дощечка — яку маєте, така піде, навіть кусок фанери зі старих дверей ся придасть. Ніж — я беру оден, такий спеціальний аби чистити овочі, а другий такий великий, жиби потім їх різати, можна то всьо робити одним ножом, просто

я таким во простим почистити ніц не вдам!

Мидниця — яка в вас мидниця є на хазяйстві — та ся здасть, можна і без мидниці, але не забуваєм, що у мене руки кучеряві, того мені легше багато посуду зжигити. Пательня — проста така пательня з ручков жи ви нев Миська в Чистий Четвер межі очі вгріли. За шо? Та то вже вам ліпше знати — той прескурвий син все шось втне! 2 кабачки — то таке легко-зелене, подовгасте, але не вогірок. 2 середні цибулі — ну то вже всі знають, як виглядає, тіко дивіцці гладіолуси не спусйте, то має бути цибуля прОста! 4-6 ложок сметани — на то діло можна взяти і домашню, жирненьку. Сіль — вкинути треба дрібочку, так щоб до смаку. Спеції — які маєте, ті добре будуг (так бабуся і написала!). Олія — та, думаю вже ту ложку олії десь знайдете. Масло вершкове — всьо зранку на булку не мастит, то якраз до кабачків ся лише.

Тепер найскладніше — як то всьо готувати. Цибулю почистити, поплакати, дрібно пошинкувати і ще раз поплакати. Кому дуже ся хоче, то можна плач не припиняти! Спасерувати ту цибулю на олії і маслі (50 на 50 — як шпірту в саомгонці дядька Мілька). Спасерувати — то не значе взяти ту цибулю на руки і піти з нею на шпацер, то кинуті її на розігріту пательню і трошка присмажити.

За той час почистити кабачки, дрібно їх порізати і дати у мидницю. Плакати необов'язково! Посолити до смаку!

Далі кинути ті кабаки, несеєє, не в смітник, а на пательню до легко посмаженої цибулі. Мішати і тушити, тушити і мішати (недовго), хвилин 10-15, поспробувати, чи треба досолити (мені було треба). Потім трошка присмажити спеціями. Я як дуже файна господиня мала тіко італійські трави, то троха їх тудя і всипала. Насамкінець даєм в тоту мішанину сметану і чекаємо, щоб закипіло.

Усьо! Най троха вистигне і можете наманати прямо з пательні і нікому не лишити! Бо ви ту старались, чо ті ледарі мають то їсти? Най самі собі засмажат!

Бабуся ще пече тааааакий плячок кавово-горіховий, як я освою — поділюся з вами», — обіцяє Марта Гулей. ■

Тетяна ЗІНЧЕНКО

ДО СЕЗОНУ

Повний фарш

Начиняємо сезонні овочі з користю для здоров'я

Овочі — це такі продукти, які дехто дуже любить, дехто готує, бо вони корисні, а декому їх не дуже хочеться. Але якщо їх, приміром, гарно нафарширувати і запекти — байдужих до такої страви практично не буде. До того ж, на обідньому столі тарілка з фаршированими овочами, прикрашена гілочками свіжої зелені, виглядає святково, тому їх не соромно запропонувати і гостям. Приміром помідорчики, нафаршировані рибою.

Риба у помідорах

Корисна страва, як не крути: і запечені помідори, і соковита від соків помідорових рибка, і часник, і зелень створюють цікавий смаковий букет.

Потрібно: 500 г філе будь-якої морської риби, 5 помідорів, 2 столові ложки олії, столова ложка лимонного соку, 2 зубчики часнику, сіль і спеції за смаком, свіжі кріп та базилік.

Філе риби злегка відбити, посолити, поперчити, посипати іншими

спеціями та зеленню, які любите, загорнути в рулетик і порізати на частинки. У помідорах позрізати верхечки, вийняти ложечкою серединки, залишивши лише «банячки». Посолити, поперчити за смаком. Заповнити їх шматочками підготовленої риби і відправити в духовку, розігріту до 200 градусів, хвилин на 25.

Тим часом готуємо соус: до злегка розігрітої олії додати подрібнений часник, лимонний сік, подрібнені листочки базиліку і перемішати.

Полити соусом помідори і залишити в духовці ще на 5 хвилин. Готову рибу вийняти, прикрасити зеленню.

А хочете себе чи своїх гостей провести коридорами кулінарної Італії, нафаршируйте помідори по-італійськи.

Італійські помідори

Вони мають довершений смак, є улюбленицями «помідороманів» і начиняються курячим філе, моцарелою, хлібом і базиліком. Красива, несподівана, креативна страва! Якщо на вашому столі такої не було — треба виправлятися! Готується просто і з натхненням!

Інгредієнти: помідори — 8 штук, 100 г моцарели, 100 г вареного курячого філе, хліб чабата або житній — 2 скибочки, 2 столові ложки оливкової олії, свіжий базилік, сушені трави — італійські або які любите. Помідори помити і зрізати верхечки, вийняти середину, посолити і поперчити. Філе, хліб порізати на кубики і заповнити помідори. «Закрити» їх шматочками моцарели і на 15 хвилин відправи-

ти в духовку. Подавати із соусом: подрібнений часник з травами і спеціями, присолений і приправлений оливковою олією.

Тема фаршированих овочів не буде розкритою, якщо в ній не буде фаршированих перчиків. Перець — улюблений овоч господині для фарширування, і ця пальму першості він завоював недаремно. Бо страва хоч і класична, але щоразу, з різними начинками, під різними соусами, грає різними смаковими барвами. До того ж тут можна вмикати свою безкраю кулінарну фантазію, бо перці вбирають у себе практично все: м'ясо, крупи, рибу, яйця, сир тощо.

Ось, приміром, щоразу унікальний перчик із фаршем вимагає не так багато зусиль і вміння. Потрібно: 0,5

Фаршировані помідори по-італійськи.

кг м'ясного (якого вибереєте) фаршу, 300 г рису, перець болгарський — 7-8 штук середнього розміру, морквина, цибулина, 2 столові ложки томатної пасти чи 3 — аджика, півсклянки сметани, сіль та спеції.

Перець почистити, рис відварити до готовності, м'ясо перемолоти на фарш. Моркву натерти на крупній тертці, ци-

булю нарізати півкільцярами. Овочі потушкувати на олії, приправити спеціями та томатом чи аджикою. Все змішати і нафарширувати перці. Влити півсклянки води, додати 2 лаврові листки і поставити в духовку на 40 хвилин. Подавати із зеленню і сметаною.

Бачите — вся справа в фарші! Фаршируйте з натхненням! Смачного! ■

Андрій Павелко
президент федерації футболу України

«Рішення щодо розширення вітчизняної прем'єр-ліги вже прийнято».

■ ФУТБОЛ

Не стрибати вище голови?

Зазнавши розгрому від дніпрян, «Волинь» втратила статус непереможної команди першої ліги

Григорій ХАТА

Новий сезон у вітчизняному футболі господарстві розпочався із заяви його керівника Андрія Павелка про те, що Виконком ФФУ прийняв рішення щодо можливості розширення прем'єр-ліги до 16 команд.

Щоправда, не обійшлося в цьому непростому питанні без умовностей. Як відзначив президент ФФУ, клуби, котрі будуть претендувати на підвищення в класі, повинні виконати всі вимоги атестаційного комітету — перш за все, йдеться про наявність у претендентів на елітний дивізіон належного рівня стадіону, інфраструктури та фінансових гарантій. Загалом, Павелко наголосив, що штучно розширювати ПЛ ніхто не буде.

З огляду на демарш президента «Полтави» Леоніда Соболева, котрий, не знайшовши спільної мови з ФФУ в питанні атестації клубного стадіону «городян», не тільки відмовився фінансувати дебют своєї команди в прем'єр-лізі, а й узагалі розпустив колектив, вітчизняна футбольна федерація намагатиметься уникнути ексцесів, пов'язаних із переходом першолігових клубів на елітний рівень.

Раз так, ФФУ прагнучим мати справу з перевіреними колективами, за плечима яких уже є досвід виступів у найсильнішій лізі країни.

Вочевидь, розглядаючи можливість повернення УПЛ з наступного сезону до старого кількісного формату, у виконкомі ФФУ приблизно уявляли майбутню картину.

«Ми вже в нинішньому регламенті заклали фундамент для розширення ПЛ. Але остаточно щодо майбутнього формату фе-

У Дніпрі «Волинь» зазнала перших очкових втрат.
Фото з сайту fcvolyn.net.

дерація визначиться наприкінці сезону-2018/2019. Атестаційний комітет розпочне свою роботу трохи раніше й, залежно від наявності претендентів на підвищення в класі, котрі відповідають усім нормам, ФФУ прийме остаточне рішення», — пояснив Андрій Павелко.

Згадуючи затьожну епопею з атестацією чернігівської «Десни», котру лише з другої спроби прийняли до футбольної еліти, можна передбачити, що головними претендентами на заповнення чотирьох «вакантних» позицій в УПЛ на майбутній сезон стануть клуби, котрі так чи інакше дотичні до «прем'єрлігівського» минулого. Загалом, колективів, у котрих під час атестації точно не буде ін-

фраструктурних проблем, нині грає в першій лізі п'ять: «Зірка», «Волинь», «Дніпро-1», «Оболонь-Бровар» та «Металіст-1925». Усі вони використовують арену, які свого часу вже проходили суворий контроль комітету ФФУ з питань стадіонів та безпеки проведення змагань.

Інша справа, що не кожен з представників вищезгаданого квінтету матиме фінансову спроможність для обертання на елітній орбіті. Приміром, «Зірка» в шести стартових турах першолігового турніру не спромоглася набрати жодного очка. Індикатор доволі показовий, якщо говорити про бажання кропивницького клубу швидко відновити свої втрачені позиції.

Загалом, у першій лізі ігрові

здобутки клубів доволі тісно кореспондуються з їхнім бажанням підвищитися в класі. І в цьому контексті показовим є синхронний рух нагору «Волині» та «Дніпра-1».

Пам'ятаючи обнадійливу заяву Павелка щодо розширення ПЛ, можливо, охочим підвищитися в класі й не варто стрибати вище голови. Однак далеко не факт, що за підсумками поточного сезону в Д-1 знайдеться одразу чотири клуби з бажанням та можливостями грати в еліті. Відтак ключовим у питанні підвищення в класі залишиться спортивний, а не атестаційний принцип. І тоді на пряму путівку до вищого дивізіону матиме право лише переможець першої ліги. Хто на даний момент

■ ТАБЛО

Перша ліга. 6-й тур. «Балкани» — «Зірка» — 3:0, «Авангард» — «Суми» — 6:0, «Колос» — «Миколаїв» — 2:0, «Прикарпаття» — «Рух» — 1:0, «Інгулець» — «Гірник-Спорт» — 4:2, «Дніпро-1» — «Волинь» — 5:0, «Оболонь-Бровар» — «Агробізнес» — 1:0.
Матч «Кобра» — «Металіст-1925» — не відбувся.
Лідери: «Дніпро-1», «Волинь» — 15, «Колос» — 12, «Авангард», «Оболонь-Бровар» — 11, «Балкани», «Інгулець», «Миколаїв» — 10.
Бомбардир: Акименко («Інгулець») — 5.

«господар у домі» — минулого уїк-енду в очному протистоянні визначали «Дніпро-1» та «Волинь». До зустрічі з дніпрянами луцький колектив залишався єдиним у дивізіоні клубом без очкових втрат. Утім після вояжу «волинян» на «Дніпро-Арену» непереможених команд у першій лізі не залишилося. У боротьбі за чільну позицію підопічні Дмитра Михайленка відверто познущалися над вихованцями Андрія Тлумака — 5:0. Утім до завершення чемпіонату командам-претендентам на перше місце належить пройти ще досить довгий шлях, відтак на підставі одного матчу робити якісь висновки аж ніяк не варто. Але наставник «дніпрян» Дмитро Михайленко каже, що його хлопці здобули дуже важливу психологічну перемогу. Водночас доля харківської «Кобри» — несподіваного дебютанта першої ліги — чітка й зрозуміла. Після трьох зіграних матчів на старті першості у команди припинилося фінансування, результатом чого стало зняття «Кобри» зі змагань. ■

Григорій ХАТА

У той час, як жодному представнику вітчизняного чоловічого тенісу не знайшлося місця в основній сітці цьогорічної Відкритої першості США, одразу шестеро вітчизняних тенісисток розпочали свої виступи в «основі» «Ю-Ес оупен»-2018.

Рекордне представництво українського жіночого тенісу в Нью-Йорку сформували представниці першої сотні рейтингу WTA — Еліна Світоліна, Леся Цуренко, Катерина Козлова, Катерина Бондаренко й Даяна Ястремська, котрі отримали прямі перепустки до основного раунду, а також сьома тенісистка України та 134-та у світі — Ангеліна Калініна, котра, на відміну від своїх співвітчизниць та співвітчизників — Марти Костюк, Катерини Завацької, Сергія Стаховського та Іллі Марченка, вдало пододала кваліфікацію.

Набравши переможний хід у відбірковому циклі, успішно зіграла Калініна й поєдинок першого кола «основи» «Ю-Ес оупен», в якому переграла першу пред-

■ ТЕНІС

Позиційні кроки

Рекордна кількість представниць українського тенісу стартувала в «основі» «Ю-Ес оупен»

ставницю Ліхтенштейну в «елітраунді» американського «шолома», — Катінку фон Дайхманн — 1:6, 7:6 (7:0), 5:2 (відмова). У наступному раунді турніру на 21-річну Ангеліну чекає значно серйозніше випробування — зустріч із третьою ракеткою планети та чинною переможницею «Ю-Ес оупен» Слоан Стівенс.

Чогось подібного на Відкритій першості США чекали й від іншої дебютантки «основи» останнього в сезоні «Великого шолома» з України — 18-річної Даяни Ястремської. Напередодні свого старту на кортах «Флешинг Мідоуз» юна одеситка знову повернулася до «топ-100» рейтингу WTA й водночас розпочала співпра-

цю з іменитою в минулому тенісисткою, котра нині активно займається тренерською діяльністю, бельгійкою Жюстін Енен.

Утім порадувати свою нову наставницю стрімко прогресуюча Ястремська не змогла, програвши на старті «Ю-Ес оупен» чешці Кароліні Муховій — 4:6, 2:6. Так само невдалим вийшов старт і у Катерини Козлової, котра також у двох сетах поступилася представниці Іспанії Ларі Арруабаррені — 0:6, 3:6. Не знайшла аргументів для продовження боротьби в одиночному розряді й ветеран вітчизняного жіночого тенісу Катерина Бондаренко. Її протистояння з 19-річною білорускою Вірою

Ангеліна Калініна успішно проводить свій дебют на «Ю-Ес оупен».
Фото з сайту tennisua.org.

Лапко тривало трохи більше години й завершилося швидкою перемогою більш юної опонентки — 3:6, 3:6.

Набагато переконливіше у своєму стартовому поєдинку виглядала перша ракетка України Еліна Світоліна, хоча й змусила своїх шанувальників дещо похвилюватися, коли практично без боротьби прогнала господарці кортів, 78-ї ракетці планети Саччі Вікері, другий сет. «Не планувала грати в повну силу», — так

згодом Світоліна пояснила свій тимчасовий спад у грі. Зрештою, сьомій тенісистці світу вистачило майстерності, аби завершити поєдинок на свою користь — 6:3, 1:6, 6:1.

А от лідерка жіночого тенісу — румунка Сімона Халеп — другий рік поспіль провалила «Ю-Ес оупен». «У Нью-Йорку я завжди демонструю далеко не найкращий свій теніс», — після поразки естонці Каї Канепі відзначила Халеп. ■

Дара ГАВАРРА

■ ЛЮБОВНА ВЕНДЕТА

Джен пішла у наступ

Голлівудська зірка наважилася на помсту

Кажуть, що немає нічого страшнішого за жіночу помсту. Особливо, коли розлучниця зруйнувала твоє щасливе подружжя життя. Після зради Дженніфер Еністон так і не змогла облаштувати своє особисте життя — численні романи так і не завершилися хепі-ендом і таким бажаним для неї материнством (49-річна зірка щойно розлучилася зі своїм другим чоловіком Джастіном Теру).

Але помста — це страва, яку подають холодною. Тож, вичекавши влучний момент, Джен вирішила нанести кривдницю смертельний удар. Усім відомо, що вже довгий час ще недавно щасливе й багатодітне зіркове подружжя Джолі-Пітт веде «кровопролитну» боротьбу не на життя, а на смерть щодо опіки над дітьми, а їх у подружжя шестеро — троє біологічних і троє прийомних. Анджеліна звинувачує колишнього в усіх смертних гріхах, лиш би не надати йому опіки над дітьми. Бред же, у свою чергу, докладає неймовірних зусиль, щоб бодай іноді бачитися з дітьми, хоча згідно з судовою ухвалою, має на це право.

І ось у цю нерівну боротьбу (бо, як завжди, і суспільні симпатії, і судові рішення переважно на боці матері) вирішила вступити Дженніфер Еністон. Американські табloidи поінформували своїх читачів, що зірка серіалу «Друзі» вирішила вчинити як справжній другі, забув-

ши старі образи, виступити на боці свого колишнього, щоб подолати розлучницю і домогтися для Пітта повної опіки над дітьми. Джен збирається розповісти всю правду про свою кривдницю — про її невірноважену психіку, яка може зашкодити у вихованні дітей, а також про те, яким турботливим, відповідальним і люблячим батьком завжди був

Бред, що живе життям праведника і непитущого. З цієї благородної причини колишня пара перебуває на постійному зв'язку ось уже кілька місяців. ■

Дженніфер Еністон.

■ ЖАРТИ ГІМЕНЕЯ

Один шлюб — два переломи

Наречена зламала обидві ноги на власному весіллі

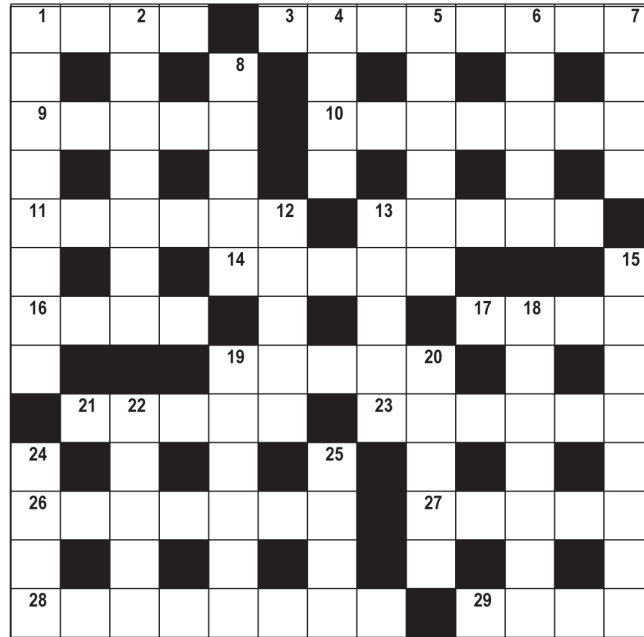
Варка ВОНСОВИЧ

Весілля гуляють у різних країнах по-різному: хто рве по кілька баянів, хто б'є пики одне одному, хто чинно і благородно сидить увесь вечір за пишними столами. Зовсім «оригінально» відсвяткувала власне весілля британка Ліндсі Хендерсон із Бірмінгема. Щоб запам'ятати всі урочисті та пам'ятні моменти найвеличнішої події свого життя, наречена зовсім не торкалася до спиртно-

го весь вечір, тож звинувачувати себе у непристойній чи буйній поведінці приводів не було. Проте яка ж вона була здивована, коли на ранок після весільної вечірки виявилось, що в неї... зламані обидві ноги.

Усе йшло своєю чергою, як і належить на пристойному весіллі, аж поки музики не заграли улюблену пісню нареченої. Мелодія була така енергійна і запальна, що Ліндсі не втрималася і пішла у танок. Мало того, що дівчина протанцювала без зупину аж шість

танців, вона ще й енергійно підстрибувала у такт музиці, тож і незчулася, як невдало «приземлилася». У танцювальному запалі вона і не помітила, що щось не так. Аж на ранок відчула біль — думала, що розтягнула зв'язки. Проте лікарі діагностували перелом обох кінцівок. Наразі Ліндсі пересувається за допомогою милиць, тож весільну подорож довелося відкласти аж на квітень наступного року. Як кажуть, дала лиха закоблукам... ■

■ КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №93

По горизонталі:

1. Священна річка Індії. 3. Знаменита картина Леонардо да Вінчі. 9. Герой серіалу «Гра престолів», бастард лорда Русе Болтона. 10. У давньогрецькій міфології — морська німфа. 11. «Любїть Україну, як сонце, любїть, як вітер, і трави, і води. В годину щасливу і в радості мить, любїть у годину негоди» (автор). 13. Турецький шпигун у пригодницькому романі Бориса Акуніна «Турецький гамбіт». 14. Плавання у морі по волі вітру і хвиль, без участі людини. 16. Триатомна молекула кисню, шар яких захищає атмосферу від космічного випромінювання. 17. Місто в Індії, столиця Імперії Моголів. 19. «Гниле море», яке лежить на шляху з материкової України до Криму. 21. Український письменник і поет, автор романів «Ворошиловград» та «Делеш мод». 23. Занижена рівнинна частина суходолу. 26. Державна установа, відповідальна за курс валют. 27. Відомий американський скрипаль, виходець з України. 28. Ім'я фаворитки Наполеона Бонапарта. 29. Одна з річок Месопотамії.

По вертикалі:

1. Передбачення для різних знаків зодіаку. 2. Жіноча прикраса. 4. Роман, новела, повість, оповідання. 5. Одне з найвизначніших міст-держав у Середземному морі, де проповідував апостол Павло. 6. Ім'я експершої леді Росії, дружини Бориса Єльцина. 7. Настоятель католицького чоловічого монас-

трия. 8. Довга, вузька гірська і морська затока, яка часто тягнеться далеко всередину узбережжя. 12. Давня міра довжини, приблизно на довжину руки від плеча до долоні. 13. Популярний у тюркських народів літній охолоджуючий кисломолочний напій. 15. Найнижчий учений ступінь, що свідчить про здобуття базової вищої освіти. 18. Лікарська рослина, яку ще називають «пастушка сумка». 19. Одне з імен біблійного Бога-отця. 20. Гора в Болгарії, де відбувалася одна з ключових битв російсько-турецької війни 1877—1878 років. 22. Один із різновидів державних податків, що накладається на алкоголь, тютюнові вироби тощо. 24. Село на Городенківщині, де проходить однойменний Фестиваль українського формату. 25. Найменша з трьох територій на Крайньому Північному Заході Канади.

Кросворд №92 від 28 серпня

■ ПРИКОЛИ

— Люба, а де гроші, які я відклав на відпустку?
— Я забула тобі сказати, що купила на них шубу.
Чоловік тут же телефонує:
— Алло, це туристичне агентство? Будь ласка, замість двох путівок на Канарські острови дайте одну в Тундру, в двозірковий чум.

Прийшов чоловік до попа сповідатися. Піп і каже:
— Ну як же я відпущу тобі гріхи, якщо в тебе з кишені пляшка горілки стирчить? Піди вилий.
Чоловік вийшов, похпив і зно-

ву до попа.
— Ну що, вилив?
— Не могу, в пляшці половина горілки мого кума.
— Вилий свою половину і заходь.
— Ну що, вилив?
— Не зміг.
— Чому?
— Моя половина знизу.

Маленький хлопчик дивиться виступ модного естрадного співака по телевізору і каже так задумливо:
— А ми в садку коли так кричимо — нас лають.

■ ПОГОДА

30 серпня за прогнозами синоптиків

Київ: мінлива хмарність, без опадів. Вітер північно-західний, 5-10 м/с. Температура вночі +12...+14, удень +24...+26.

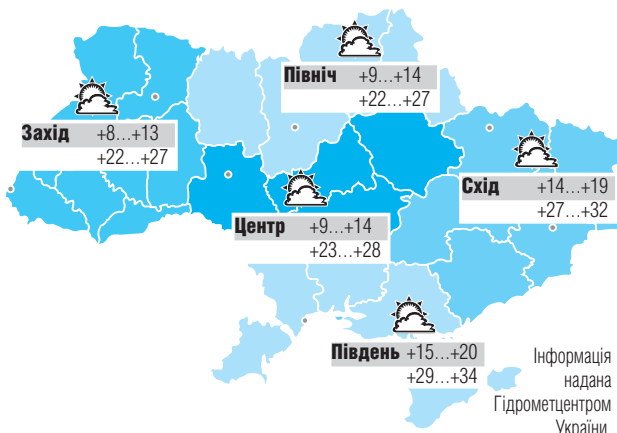
Миргород: без опадів. Уночі +12...+14, удень +26...+28.

Вінниця: без опадів. Уночі +11...+13, удень +25...+27.

Одеса: без опадів. Уночі +17...+19, удень +28...+30.

28 серпня температура води на узбережжі **Чорного та Азовського морів** становила 22-25 градусів, у **Дніпрі** біля Києва — 23.

Курорти Карпат: мінлива хмарність, без опадів. **Трускавець:** уночі +9...+11, удень +24...+26. **Моршин:** уночі +9...+11, удень +24...+26.

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03047, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон для довідок: т./ф.: (044) 454-84-92
Рекламне бюро: т./ф.: (044) 454-88-86, reklama@umoloda.kiev.ua, ebrymak@gmail.com
Відділ реалізації: т./ф.: (044) 454-84-41, sale@umoloda.kiev.ua
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kiev.ua

Відділи:
новин — 454-85-76, novyny@umoloda.kiev.ua;
права — leonov@umoloda.kiev.ua, 454-88-36;
міжнародної політики — svit@umoloda.kiev.ua, 454-88-25;
економіки — eko1@umoloda.kiev.ua, 454-86-39;
медицини — novynu4@umoloda.kiev.ua, 454-85-99;
культури — culture@umoloda.kiev.ua, 454-87-96;
соціальних проблем — socium@umoloda.kiev.ua, 454-85-99;
спорту — sport@umoloda.kiev.ua, 454-87-93

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець — ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію: КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове. Рукописи не рецензуються і не повертаються. Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець. Комерційні публікації виходять під рубриками: «Український виробник», «Позиція», «Банківська справа», «Фінансова експертиза», «Здоровенькі були», «Це — працює!», «Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми», «Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння», «Вітаємо», «Любов і шана». Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах: «Преса України» — у Києві Зам. 3009093 «Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові Зам. блок № Вертка та виготовлення фотоформ — комп'ютерний центр редакції «УМ», тел.: 454-87-71 Газета виходить у вівторок, середу, п'ятницю — суботу (спільний номер) Тираж 86734